

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Samospráva, hospodaření a rozvoj města Terezín

Bc. Ondřej Šikner

© 2023 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Ondřej Šikner

Ekonomika a management

Název práce

Samospráva, hospodaření a rozvoj města Terezín

Název anglicky

Local government, economy and development of the town Terezín

Cíle práce

Tématem diplomové práce je problematika hospodaření a rozvoje malých měst. Výzkum bude zaměřen na vybrané obce – město Terezín (okres Litoměřice) a pevnost Josefov (část města Jaroměř, okres Náchod).

Cílem práce bude v rámci zvoleného tématu:

1. Charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele měst.
2. Popsat vliv celostátní politiky, krajské politiky a místní samosprávy na fungování měst.
2. Analyzovat vybrané investiční projekty místní samosprávy.
4. Provést komparaci pevností Terezín a Josefov.

Metodika

Při vypracování práce bude využit výzkumný přístup, jenž se snaží zohledňovat odlišnosti v obsahu a způsobu rozhodování orgánů místní samosprávy v různých obcích. Práce bude postavena jako případová studie. Ke sběru dat budou využity zejména dvě základní techniky – studium dokumentů a dotazování.

Doporučený rozsah práce

60-70 stran

Klíčová slova

Terezín, Josefov, Ústecký kraj, komunální politika, krajské zastupitelstvo, rekonstrukce, rozvoj obce, vláda, zastupitelstvo obce

Doporučené zdroje informací

BALÍK, Stanislav. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4.

ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPÍK. Demokracie v lokálním politickém prostoru. Praha: Grada Publishing, a. s., 2010. ISBN 978-80-247-3061-5.

JÜPTNER, Petr. Komunální koalice a politické modely. Politologická revue. 2004, roč. 10, č. 2, s. 80–101. ISSN 1211-0353.

KRUNTORÁDOVÁ, Ilona. Politické aspekty financování českých měst. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-2744-1.

MARKOVÁ, Hana. Finanční hospodaření územních samosprávných celků. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Beroun, 2008. ISBN 978-80-87146-08-8.

PEKOVÁ, Jitka. Finance územní samosprávy. Teorie a praxe v ČR. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011. ISBN 978-80-7357-614-1.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana. Financování měst, obcí a regionů. Teorie a praxe. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2015. ISBN 978-80-247-5608-0.

SWIANIEWICZ, Pawel. An Empirical Typology of Local Government Systems in Eastern Europe. Local Government Studies. 2014. ISSN 0300-3930. DOI: 10.1080/03003930.2013.807807.

1906

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Jan Čopík, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 12. 7. 2022

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 2. 11. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 28. 03. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci " Samospráva, hospodaření a rozvoj města Terezín" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 28.03.2023

Bc.Ondřej Šikner

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval vedoucímu mé diplomové práce Ing. Janu Čopíkovi, PhD., z katedry humanitních věd ČZU v Praze, za jeho metodické a odborné vedení, cenné rady a především čas, který mi věnoval při zpracovávání této práce. Dále děkuji zastupitelům města Terezín za jejich vstřícnost, ochotu a čas při poskytnutí informací nezbytných pro vypracování diplomové práce.

Abstrakt

Samospráva, hospodaření a rozvoj města Terezín

Tato diplomová práce je případovou studií sledující politické aspekty řízení, hospodaření a rozvoje města Terezín. Práce rozšiřuje mnou vypracovanou bakalářskou práci a zobrazuje další problémy a možnosti řešení. Zabývá se tím, jak místní samospráva, kraj a stát ovlivňují život ve městě. V první, teoretické části jsou vymezeny základní pojmy a charakteristiky, které se pojí k tématu diplomové práce, v části druhé je zpracována charakteristika hlavních demografických a socioekonomických ukazatelů města s vyhodnocením jejich vlivů na rozvoj města. Třetí část se věnuje majetku města a možnostem jeho využití. Ve čtvrté části jsou rozebrány sliby vlády a státu v průběhu let 2006 až 2022, následně jsou shrnuty úspěchy a neúspěchy těchto slibů. V předposlední, páté části jsou porovnány pevnosti Terezín a Josefov, jejich podobnosti, rozdíly a problémy, do této problematiky bylo nahlédnuto, pomocí rozhovorů. Poslední část se zabývá možným řešením problémů, které město Terezín má.

V závěru práce jsou zodpovězeny výzkumné otázky týkající se možností řešení podpory politického řízení města Terezín.

Klíčová slova: Terezín, Josefov, Ústecký kraj, komunální politika, krajské zastupitelstvo, rekonstrukce, rozvoj obce, vláda, zastupitelstvo obce

Abstract

Local government, economy and development of the town Terezín

This thesis is a case study following up the political aspects of the management, economical situation and development of the city of Terezín. The thesis expands my bachelor thesis and shows additional problems and possible solutions. It deals with how the local government, the region and the state influence life in the city. The first part, theoretical, defines the basic concepts and characteristics that are related to the topic of the thesis, in the second part are processed the characteristics of the main demographic and socio-economic indicators of the city with an evaluation of their impact on the development of the city. The third part is devoted to the city's assets and the possibilities of its use. The fourth part discusses the promises made by the government and the state during the period 2006 to 2022, followed by a summary of the successes and failures of these promises. The penultimate, fifth part compares the fortresses of Terezín and Josefov, their similarities, differences and problems; these issues were revealed by means of interviews. The last part deals with possible solutions to the problems that the town of Terezín has.

The thesis concludes by answering the research questions regarding possible solutions to support the political management of Terezín.

Keywords: Terezín, Josefov, Ústí nad Labem region, government, municipal council, municipal development, municipal politics, reconstruction, regional council

OBSAH

1	Úvod	7
2	Cíl práce a metodika	8
2.1	Cíl práce	8
2.2	Metodika	9
3	TEORETICKÁ ČÁST	10
3.1	Samospráva a její orgány	10
3.1.1	Samospráva	10
3.1.2	Struktura sídel a obcí	10
3.1.3	Obce, městyse, města a statutární města	11
3.2	Řízení obce	15
3.2.1	Strategické řízení	16
3.2.2	Strategická analýza	17
3.2.3	SWOT analýza obcí	18
3.3	Rozvojové možnosti obcí	19
3.3.1	Funkce obcí	19
3.3.2	Financování obce	20
3.4	Regionální rozvoj a rozvoj obce	22
3.4.1	Členění územních jednotek	22
3.4.2	Regionální rozvoj	23
3.4.3	Rozvoj obce	24
4	PRAKTICKÁ ČÁST	25
4.1	Obecná charakteristika	25
4.1.1	Poloha	25
4.1.2	Správní charakteristika	26
4.1.3	Historie města	27
4.1.4	Demografie	28
4.2	Rozpočet města	35
4.2.1	Rozpočet města Terezín 2022	35
4.2.2	Příjmy	35
4.2.3	Výdaje	35
4.2.4	Schodek rozpočtu	35
4.3	Majetek města	36

4.4	Stav města po roce 2006	51
4.4.1	Integrovaný operační program (IOP).....	51
4.4.2	Projekty po roce 2013	52
4.4.3	Přehled dotací pro Terezín od roku 2008 do roku 2018	53
4.4.4	Aktuální stav objektů.....	54
4.4.5	Budovy v havarijním stavu.....	54
4.4.6	Budovy vyžadující celkovou opravu	56
4.5	Josefov a Terezín	57
4.5.1	Josefov	57
4.5.2	Terezín a Josefov	57
4.5.3	Spolupráce mezi městy	59
4.6	UNESCO	60
4.6.1	Zapsání na seznam	60
4.6.2	Indikativní seznam.....	61
4.6.3	Potenciální zařazení pevností na seznam.....	62
4.7	Transformace sdružení Terezín město změny	63
4.7.1	Počátek transformace.....	63
4.7.2	Průběh transformace	63
4.7.3	Ukončení jednání o transformaci.....	64
4.7.4	Výsledky jednání o transformaci	65
5	Závěr	66
6	Seznam použitých zdrojů.....	68
7	Seznam obrázků tabulek a grafů.....	75
8	Přílohy	76
8.1	Příloha 1 Rozhovor č. 2 – Jiří Hofman	77
8.2	Příloha 2 Rozhovor č. 2 – Ing. Lukáš Hudák	80
8.3	Příloha 3 Rozhovor č. 3 – Hana Rožcová.....	82
8.4	Příloha 4 Rozhovor č. 4 – Roman Vítěk.....	84

1 Úvod

Ke zpracování diplomové práce jsem si vybral téma Samospráva, hospodaření a rozvoj města Terezín. Diplomová práce rozšiřuje mnou vypracovanou bakalářskou práci s názvem Politické aspekty řízení a rozvoje města Terezín, která byla vypracována v roce 2021. Tato práce byla vybrána ze tří důvodů. Terezín na svůj počet obyvatel vlastní obrovský majetek, který městu zůstal po odchodu armády z města. Druhým důvodem je složitá politická situace, která je z velké části ovlivňována politikou jak na krajské, tak státní úrovni. Problémem je velká fluktuace na klíčových pozicích, které ovlivňují dění v Terezíně. Jedná se o změny na vládní i krajské úrovni, každá vládnoucí strana má jiný názor na to, jak se specifickým městem, jakým Terezín je, pracovat. Třetím důvodem je rozšíření bakalářské práce, ve které zůstalo mnoho nezodpovězených otázek.

Toto téma je pro mě velmi zajímavé, protože ve městě Terezín již 25 let žiji a komunální politiku sleduji již mnoho let. Díky bakalářské práci, kterou jsem vypracoval v roce 2021 jsem si rozšířil obzory, touto diplomovou prací chci ještě celé témě více rozšířit. Město Terezín je velmi odlišné od většiny jiných měst, přesto se dají najít podobná pevnostní města, které mají obdobné problémy. Proto je v práci z důvodu komparace zahrnuta i pevnost Josefov.

Nejdůležitějším zdrojem informací byly dokumenty poskytnuté městem Terezín, videozáznamy pořízené ze zasedání zastupitelstva, zápisy ze schůzí zastupitelstva a v neposlední řadě rozhovory s lidmi, kteří ovlivňují dění v Terezíně a Josefově.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Tématem diplomové práce je problematika rozvoje a hospodaření města Terezín. Výzkum je zaměřen na vybranou obec – město Terezín, ležící v Ústeckém kraji (okres Litoměřice), a pevnost Josefov (okres Náchod), která spadá pod město Jaroměř nacházející se v Královéhradeckém kraji. Cílem práce je v rámci zvoleného tématu:

- Charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele měst.
- Popsat vliv celostátní politiky, krajské politiky a místní samosprávy na fungování měst.
- Analyzovat vybrané investiční projekty místní samosprávy.
- Provést komparaci pevností Terezín a Josefov.

Práce by měla přinést odpověď na následující výzkumné otázky:

- Pomáhá dostatečně stát a kraj tomu, aby Terezín mohl správně fungovat?
- Je možné, aby Terezín v rámci svého rozpočtu zvládl spravovat majetek, kterým disponuje?

Město Terezín bylo pro tuto práci vybráno hlavně z důvodu své odlišnosti od podobně velkých měst v České republice. Výjimečnost Terezína spočívá v tom, že vlastní obrovský majetek a má problém se o něj starat. Tento zejména historický majetek město získalo od Armády České republiky v roce 2005. Jedná se o historické budovy, které jsou v současné době v téměř havarijním stavu, město proto musí do údržby majetku investovat nemalé peníze, proto zde vyvstává otázka, kde peníze získat. Vzhledem k počtu obyvatel, které město má, je téměř nemožné potřebné opravy financovat. Z obdobných důvodů byla pro komparaci vybrána pevnost Josefov, která spadá pod město Jaroměř.

Dalším důvodem pro výběr Terezína, je složitá politická situace ve městě, kterou ovlivňuje i vládní a krajská politika. Problémem je častá obměna politiků na těchto úrovních, protože každý z nich zastává trochu jiný pohled na to, jak k pevnostnímu městu Terezín přistupovat.

2.2 Metodika

V analýze samosprávy (politiky) na lokální (komunální) úrovni rozhodování jsou uplatňovány dva hlavní směry. První upřednostňuje pohled shora, kdy na komunální politiku pohlíží jako na nejnižší patro politiky jako celku. Nezohledňuje však místní specifika. Druhý směr vychází ze základního tvrzení, že komunálních politik je tolik, kolik je obcí. Jeho základní metodou jsou většinou jednotlivé případové studie, na jejichž základě bývají teprve opatrně konstruována obecná tvrzení.

V práci byl využit výzkumný přístup, který se snaží zohledňovat odlišnosti v obsahu a způsobu rozhodování orgánů místní samosprávy v obcích s různou velikostí. Práce byla vypracována jako případová studie. Data byla sesbírána pomocí dvou základních technik – dotazováním a studiem dokumentů.

Mezi analyzované dokumenty patří zejména strategický plán města, zápisy ze zasedání zastupitelstva, videozáznamy ze zasedání zastupitelstva a dokument s názvem „Studie transformace a následného využití velkých vojenských objektů Terezín“. Pro získání statistických dat byly využity webové stránky Českého statistického úřadu a Ministerstva práce a sociálních věcí, pro získání informací o městě Terezín byly využity webové stránky města a zápisy z jednání zastupitelstva.

Dotazování proběhlo formou polostandardizovaných rozhovorů, ve kterých jsem se zástupců Terezína a Josefova ptal na problémy v lokalitách nebo podobnost lokalit. Přepisy rozhovorů jsou uvedeny v příloze. V práci jsou použity i rozhovory z mnou vypracované bakalářské práce.

3 TEORETICKÁ ČÁST

3.1 Samospráva a její orgány

3.1.1 Samospráva

Veřejná správa je označení pro veřejnou moc, která je vykonávána mimo moc zákonodárnou anebo soudní. Veřejná moc je realizována pomocí státní moci, samosprávy a také jiné veřejnoprávní korporace (Koudelka, 2007).

Veškerá veřejná moc je realizována státem, který má pravomoci k tomu, aby část svých rozhodnutí přenechal jiným subjektům, které nejsou státního charakteru. Územní samospráva, která je považována za subjekt nestátního charakteru, se podílí na takzvané zbývající veřejné moci. Za zbývající veřejnou moc je považována veřejná moc, která zbývá mimo moc státní. Oto dělení moci je takto nastaveno z toho důvodu, aby stát mohl svěřovat zbývající moc subjektům nestátního charakteru, obcím je dána pravomoc spravovat svá území (Balík, 2009).

3.1.2 Struktura sídel a obcí

Podoba lokální samosprávy nevyplývá pouze z jejího institucionárního nastavení. Vliv, který se považuje za zásadní, má konkrétní počet základních jednotek dané samosprávy. Počet základních jednotek plyne ze sídelní struktury jednotlivých států. Česká republika má velmi specifickou sídelní kulturu, tato specifická má kořeny ve způsobu osídlování země, který sahá až do dob středověké kolonizace (Kadeřábková a Mates, 1998, s. 20–21).

Vznik samospráv se začal rýsovat v roce 1848. Roku 1919 vznikl samostatný československý stát a v tomto roce bylo v Československu evidováno necelých 11 500 samosprávných obcí. Dalším důležitým bodem v této problematice je rok 1945, kdy byl nastartován systém národních výborů a samospráva již obnovena nebyla. V praxi to znamenalo, že malé obce, v kterých žilo méně než 2000 obyvatel, se slučovaly s většími městy, a samospráv tím ubylo. Tento model, který sloužil k slučování obcí a měst, byl přejatý ze západní Evropy, postupem času se stal až absurdním, jelikož se slučovaly obce, které byly o sebe výrazně vzdálené. Po roce 1989 se začaly menší obce opět hlásit k osamostatnění. Zmíněné trendy je možné pozorovat v následující tabulce

Tabulka 1 Vývoj sídelní kultury

Tabulka 1: Vývoje sídelní kultury		
Rok	Počet obyvatel	Počet obcí
1921	10 009 587	11 417
1930	10 674 386	11 768
1947	8 762 361	11 695
1950	8 896 133	11 359
1961	9 571 531	8 726
1970	9 807 697	7 511
1980	10 291 927	4 778
1989	10 362 257	4 120
1991	10 302 215	5 768
2001	10 230 060	6 258

Zdroj: Balík 2009

Z tabulky je možné vyčíst, že až do 50. let 20. století byl počet obcí na území tehdejšího Československa velmi stabilní. Po roce 1945 a zmíněné násilné politice slučování obcí se počet obcí snížil a po pádu komunistického režimu se počet obcí opět začal zvyšovat (Balík, 2009).

3.1.3 Obce, městyse, města a statutární města

V České republice (a také v dalších zemích) se k pojmenovávání základních jednotek samosprávy využívá speciální terminologie. K 1. 1. 2008 bylo v České republice 6 249 obcí. V ČR bylo ke stejnému datu evidováno 23 statutárních měst, 563 měst a 177 městysů. Zvláštní postavení v tomto dělení má Praha, která je vyšším územně samosprávným celkem a její postavení upravuje zvláštní zákon o hlavním městě Praze, č. 131/2000 Sb. Označení, která se pro základní jednotky samosprávy (obec, městyse, město) využívají, mají symbolický význam, výjimkou jsou města statutární. Pravomoci těchto územních celků jsou stejné. Rozdíl je pouze v pojmenování obecních orgánů, příkladem může být rada obce – městyse – města – statutárního města apod.

Základní podmínkou pro to, aby byla obec povýšena na město je, že musí mít alespoň 3000 obyvatel. Pokud má alespoň 3000 obyvatel, žádá o status města vládu České republiky, předseda poslanecké sněmovny (po přijetí žádosti) následně povyšuje obec na město.

Pro povýšení z obce na město musí mít obec soustředěnou městskou zástavbu a v jejím středu takzvané náměstí, které má zpevněný povrch a chodníky. V obci také musí převažovat vícepodlažní nadzemní zástavba a všechny ulice v obci musí mít své pojmenování. Je také důležité, aby v obci byla zřízena kanalizace, veřejný vodovod, větší část obce musí být veřejně osvětlena. Zástavba obce splňuje styl obytných domů se dvěma či více byty a některé

budovy v obci musí být určeny pro všeobecně potřebné služby. Dalšími důležitými parametry jsou například fungování svozu odpadů, chodníky a ulice vybudovány jako zpevněné a bezprašné, dostatek udržované zeleně, udržované či rekonstruované stavební a kulturní památky apod. Mezi další vybavenost patří mateřská školka, základní škola, pošta, tělocvična, knihovna, ubytovací zařízení s nejméně dvaceti lůžky nebo knihovna (Balík, 2009).

Statutárních měst je v České republice v současné době 27, smyslem získání statusu „statutární město“ je upravit si vnitřní zřízení takzvaným statutem. Získáním tohoto statutu může statutární město zřídit nižší úroveň samosprávy, které se obecně nazývají městskými částmi. Skutečným důvodem, proč města tento statut zřizují, je prestiž. V rovině pojmenování obecních orgánů to znamená, že ze starosty se stane primátor, z místostarosty náměstek primátora apod. Status „statutárního města“ mají v České republice tato města: Most, Teplice, Ústí nad Labem, Plzeň, Olomouc, Brno, Děčín, Liberec, Jablonec nad Nisou, České Budějovice, Kladno, Opava, Ostrava, Přerov, Havířov, Karviná, Frýdek-Místek, Zlín, Hradec Králové, Karlovy Vary, Chomutov, Jihlava, Pardubice, Mladá Boleslav, Prostějov, Trinec a hlavní město Praha – fakticky (Statistický úřad, 1992)

Orgány obce

Nejvyšším orgánem obce je zastupitelstvo. Obec má také další orgány, těmito orgány jsou: starosta, rada obce, obecní úřad a také další zvláštní obecní orgány. Jiné označení pro tyto orgány mají obce, které nazýváme městysem. Orgány městyse jsou nazvány: zastupitelstvo městyse, úřad městyse, rada městyse a zvláštní orgány městyse. Obce, jež mají status města, používají označení zastupitelstvo města, úřad města a zvláštní orgány města.

Zastupitelstvo

Za základ celé obecní samosprávy je považováno zastupitelstvo. O členech zastupitelstva rozhodují přímo občané dané obce v obecních volbách. Počet členů zastupitelstva se různí podle velikosti obce (počet obyvatel) takto:

- do 500 obyvatel 5 až 15 členů,
- od 500 obyvatel do 3000 obyvatel 7 až 15 členů,
- od 3000 do 10 000 obyvatel 11 až 25 členů,
- od 10 000 do 50 000 obyvatel 15 až 35 členů,
- od 50 000 do 150 000 obyvatel 25 až 45 členů,
- od 150 000 obyvatel 35 až 55 členů (Čmejrek et. al., 2010)

Rada obce

Výkonná moc v obci je obstarávána za pomoci rady obce. Zároveň platí, že rada obce se zodpovídá zastupitelstvu obce. Rada obce je zmocněna rozhodovat jen tak, jak je stanoveno zákonem. Je zvyklostí, že v malých obcích často rada obce není zvolena a její pravomoci přebírá starosta obce.

Členové rady obce jsou starosta, místostarosta a další členové. Členové obecní rady jsou voleni zastupiteli obce, možnost stát se členem rady mají pouze členové zastupitelstva. V obcích, které mají méně než 15 zastupitelů, není rada volena.

V situacích, kdy je starosta nebo místostarosta odvolán ze své funkce, nebo pokud se funkce dobrovolně vzdá, přestává být i členem rady obce. Pokud nastane v obci situace, kdy počet členů rady klesne pod 5 a na příštím zasedání zastupitelstva není doplněn pátý člen, přebírá pravomoci rady její zastupitelstvo.

Rada obce se schází pravidelně, rada se také může sejít, pokud potřebuje řešit důležité návrhy a rozhodnutí. Tyto schůze probíhají neveřejně, ale je v kompetenci členů rady přizvat členy zastupitelstva a také další osoby. Z každé schůze rady vzejde dokument, který je nazýván zápisem ze schůze rady obce, tento dokument musí být podepsán starostou společně s místostarostou nebo jiným radním (Čmejrek et. al., 2010).

Starosta

Starosta je sám o sobě orgánem, který nemá pravomoci. Má pozici velmi reprezentativní, jelikož je nejviditelnějším orgánem obce. Starosta obce je funkce, která nemá povahu statutárního orgánu, je součástí rady. Starosta nemá pravomoci sám rozhodovat, jelikož není statutárním orgánem, veškeré úkony, které starosta provede, musí být schváleny zastupitelstvem nebo radou obce. Pokud by nastala situace, kdy starosta rozhodne neoprávněně čili bez schválení zastupitelstvem nebo radou, jeho rozhodnutí jsou neplatná a je vystaven riziku trestně právní i občanskoprávní zodpovědnosti.

Zákon stanoví, že starostou i místostarostou se můžou stát jen občané České republiky. Starosta i místostarosta jsou voleni z členů zastupitelstva a musí být zvoleni absolutní většinou všech zastupitelů (Čmejrek et. al., 2010).

P. E. Mouritzen a J. H. Svava se ve své publikaci zabývají vnitřní organizací obcí z hlediska pravomocí úřadů. Autoři se zaměřují především na postavení starosty a podle tohoto postavení klasifikují obecní systém do čtyř typů. A to na systém silného starosty, systém vedoucího výboru, systém kolektivního vedení a systém řídicího výboru.

System silného starosty je uspořádání, v němž má starosta většinu v zastupitelstvu a má také převažující rozhodovací pravomoci. V systému vedení výborů existuje osoba (která nemusí být starostou), která je jasným politickým lídrem obce. Není podmínkou, aby tato osoba měla kontrolu nad zastupitelstvem, a rozhodování se dělí mezi kolektiv a sebe. V systému kolektivního vedení má výkonnou moc kolektivní orgán zastupitelstva. V systému řídicího výboru zůstává starosta v reprezentativní pozici a všechny řídicí funkce jsou svěřeny do rukou specializovaného správního orgánu. (Mourirzen a Svara, 2002).

V České republice je v praxi přijat systém kolektivního řízení. Orgánem vykonávajícím výkonné funkce je rada obce, jejíž členové jsou voleni (Heinelt a Hlepas, 2006).

Obecní úřad

Obecní úřad má mnoho členů, jsou jimi starosta obce, místostarosta obce, tajemník obecního úřadu (pokud je tato pozice v obci zřízena) a také zaměstnanci obecního úřadu. Za hlavu obecního úřadu je považován starosta obce. Je v pravomocích rady obce zřídit pro jednotlivé části obecního úřadu odbory a oddělení. Do odborů a oddělení jsou začleněni zaměstnanci obce, zařazení do obecního úřadu. Posláním obecního úřadu je plnit úkoly zadané zastupitelstvem obce, radou obce a také pomáhat výborům a komisím. Krom toho také obecní úřad vykonává přenesenou působnost s výjimkou věcí, které spadají do působnosti jiných orgánů obce. Obecního úřad také může mít zřízenou funkci tajemníka úřadu, pokud se jedná o obec s rozšířenou působností nebo o obec s pověřeným obecním úřadem, funkce tajemníka úřadu zřízena být musí.

V případě, že obec nemá zřízenou funkci tajemníka obecního úřadu nebo pokud tajemník není ustanoven, přebírá jeho úkoly starosta obce. Tajemník městského úřadu je za plnění svých úkolů odpovědný starostovi (Čmejrek et. al., 2010).

Komise

V možnostech rady obce je také zřízení komisí, komise působí jako iniciativní a poradní orgány. Pokud je komisi svěřen výkon přenesení působnosti, je komise výkonným orgánem. Podstatou činnosti komisí je předkládání stanovisek a námětů radě obce. V komisi je zřízena pozice předsedy komise. Předseda komise je oprávněn vést komisi jen v případě, že prokázal zvláštní odbornou způsobilost v oblasti komisi svěřené působnosti, pokud zákon nestanoví jinak. Na prokázání zvláštní odborné způsobilosti předsedy komise se obdobně vztahují ustanovení zvláštních právních předpisů upravujících toto prokázání pro úředníky

územních samosprávných celků. Komise se usnáší většinou hlasů všech svých členů. Komise je ze své činnosti odpovědná radě obce, ve věcech výkonu přenesené působnosti na svěřeném úseku odpovídá starostovi (Čmejrek et. al., 2010).

Výbory

Dalšími orgány, které může zřídit zastupitelstvo, jsou výbory. Zastupitelstvo zřizuje výbory jako svůj iniciativní a kontrolní orgán. Pravomocí výborů je předkládání stanovisek a návrhů, stanoviska a návrhy předkládají výbory zastupitelstvu. Předsedou výboru může být jen člen zastupitelstva. Povinností výborů je plnit úkoly, které jim zadá zastupitelstvo obce, výbory jsou také za svoji činnost zodpovědné zastupitelstvu. Počet členů výboru není přesně stanoven, ale musí být lichý. Schůze výborů jsou pořádány podle potřeby. Aby mohl výbor přijmout usnesení, je potřeba nadpoloviční počet hlasů všech členů výboru. Usnesení výboru je vždy vyhotoveno písemně a podepsáno předsedou výboru.

Zastupitelstvo obce musí vždy zřídit výbor kontrolní, finanční a výbor pro výchovu, vzdělání a zaměstnanost. Zmíněné výbory mají vždy alespoň pět členů. Výjimka nastává, pokud se obec nachází v kraji, ve kterém podle posledního sčítání lidu žije alespoň 5 % občanů hlásících se k národnosti jiné než české, v této situaci se zřizuje výbor pro národnostní menšiny. U tohoto specifického výboru je povinností, že alespoň polovina jeho členů je z dané národnostní menšiny, občané této národnostní menšiny jsou do výboru delegováni svazem, který je utvořen podle zvláštního zákona.

Pro členy finančního a kontrolního výboru platí, že členem výboru nemohou být hejtman, zástupce hejtmana, ředitel, ani osoby zabezpečující rozpočtové a účetní práce na krajském úřadu (Čmejrek et. al., 2016).

3.2 Řízení obce

Oblast rozvoje obce nemůže fungovat bez toho, aniž by byly vybrány konkrétní cíle rozvoje. Aby bylo řízení rozvoje obce efektivní, nemůže být aktivita vedoucí ke splnění cíle pouze jednorázovou, ale mělo by se jednat o aktivitu, která má strategický a trvalý charakter. Pojem strategické řízení vznikl původně jako podniková aktivita, přesněji se využíval v podnikovém managementu, v současné době se ale aplikuje i u obcí. Jelikož je strategické řízení důležitou součástí řízení obce, v následujícím textu budu rozebírat pojmy jako strategická analýza a strategické plánování. Důležité je také zmínit, jaké přínosy a limity mají tyto původně podnikové aktivity pro obec.

3.2.1 Strategické řízení

Strategické řízení, které nese také název „strategický management“, je možné definovat jako naplňování představ, které uvádí strategický plán. Strategické řízení jako aktivita spojená s řízením podniku, se s proudem času vyvíjela. Odborné zdroje, které se zabývají strategickým řízením se v některých ohledech liší. Strategické řízení ve svých počátcích vycházelo z vojenských zásad, kdy ve vedoucí pozici stál manažer, který vše řídil autoritativním způsobem. Dnes se již uplatňuje diametrálně odlišný způsob řízení, manažeři uplatňují různé styly vedení, ve více manažerských úrovních a hlavní preferencí je zájem vlastníků. Pokud je strategické řízení převedeno na potřeby obce, hlavní preferencí je zájem občanů dané obce (Fotr, 2012).

Nejvýznamnější složkou strategického řízení je jeho celková strategie. Klíčové je zamyslet se nad pojmem „strategie“. Odborná literatura pohlíží na tento pojem mnoha různými způsoby. Zjednodušeně lze říct, že strategie je v podstatě určitá dráha, která směřuje až k naplnění cílů, které jsou již předem určeny. Strategii je možné také vnímat jako jistý záměr občanů obce nebo obce jako celku. Z pohledu strategie je důležitá otázka, proč jsou vlastně určité cíle stanovovány a naplňovány. Bez této velmi důležité otázky, by strategie neměla smysl. Se stanovením a naplněním cílů souvisí také akční priority a alokace zdrojů příjmů. Jedním ze záměrů strategie je také dosažení toho, aby byly v obci (nebo v organizaci) udržovány klíčové kompetence. Orgány obce musí plnit jasné manažerské úkoly, které vycházejí právě ze strategie. Manažerské úkoly jsou způsobem, který je integrační, sjednocující a koherentní. Důležité je také zmínit, že jedním z cílů strategie je dosažení konkurenční výhody. Konkurenční výhody lze dosáhnout za pomoci správného selektivního investování hmotných i nehmotných zdrojů. Konkurenční výhoda je prvek, který je důležitý zejména u podniků, které spolu bojují v konkurenčním prostředí, ale svůj nezanedbatelný význam má i pro obce. Místa, která mají konkurenční výhodu, bývají nákladnější na žití, a to znamená, že se do těchto míst stěhuje více movitějších, ale také vzdělanějších obyvatel. Tímto se obec může vyhnout přítomnosti rizikových skupin obyvatel. Vyšší výskyt movitějších obyvatel je také přínosnější pro rozpočet obce. Z těchto důvodů je důležité myslet na konkurenční výhodu a nezanedbávat ji (Mallya, 2007).

Dalším velmi důležitým bodem, potřebným ke strategickému řízení je strategický plán. Strategický plán je v podstatě základní dokument, který slouží k řízení obce. Sestavením strategického plánu se zabývá přímo samospráva města, která spolupracuje

s dalšími činiteli, jako jsou úřad, různé organizace (závislé nebo nezávislé na obci) nebo externí firmy, které se zabývají danou problematikou. Obvyklou součástí strategického plánu jsou tyto prvky:

- vize – obsahuje jasnou představu toho, kam město směřuje,
- strategie – obsahuje popis, jak je dosáhnout vytyčených cílů.

Pro strategický plán platí, že pokud neexistuje provázanost mezi strategickým plánem, rozpočtem města a rozpočtovým výhledem, není strategický plán realizovatelný. U strategického plánu se posuzují tyto metriky: přiměřenost, účelnost, efektivita, dopad a udržitelnost (Pavlík, 2014, s. 68–72).

„Strategické řízení vyžaduje po každém, kdo se na něm podílí (tedy po starostovi či jinému politikovi, po vedoucích pracovnících a ostatních zaměstnancích, po ředitelích obecních organizací a společnostech, po zástupcích ziskového a neziskového sektoru, po zástupcích dalších institucí, médiích, veřejnosti apod.), aby tomuto procesu porozuměl. Pro schopné starosty a vedoucí pracovníky je porozumění strategickému řízení naprostou nezbytností. Je radost pracovat s lidmi, kteří svůj jednoduchý model řízení mají v hlavě, dokážou jej každodenně prosazovat a současně sdílet s ostatními. Těto schopnosti se v odborné literatuře říká strategický přístup.“ (Půček a Koppitz, 2012).

3.2.2 Strategická analýza

Strategická analýza je prvním krokem v procesu strategického řízení obce. Tato analýza zahrnuje identifikaci silných a slabých stránek obce, příležitostí a hrozeb, které obec čelí. Analýza také zahrnuje identifikaci cílů a strategií, které obec bude používat k dosažení svých cílů. Dalším krokem je plánování a implementace opatření. Tato fáze zahrnuje stanovení konkrétních cílů a plánování kroků, které obec bude muset udělat, aby dosáhla svých cílů, dále zahrnuje vytváření a implementaci opatření, která povedou k dosažení cílů. Posledním krokem je monitorování a hodnocení výsledků. Tato fáze zahrnuje sledování a hodnocení výsledků implementovaných opatření. Toto hodnocení je důležité, aby obec mohla zjistit, zda jsou jí vytyčené cíle dosaženy a zda je třeba provést nějaké změny (Srpová a Řehoř, 2010).

K vyhodnocování získaných dat se používají různé typy analytických metod, tou nejnámější a nejpoužívanější je SWOT analýza. SWOT analýza je metoda, která se používá

k identifikaci silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb ve vztahu k dané obci, podniku nebo projektu.

Silné stránky: jedná se o faktory pomáhající podniku dosahovat svých cílů. Mezi silné stránky řadíme například silné značky, dobré vztahy se zákazníky, vysokou úroveň technologického know-how nebo finanční sílu.

Slabé stránky: jedná se o faktory, které brání podniku dosahovat jeho cílů. Mezi slabosti patří například nedostatečné financování, špatně navržený produkt nebo nedostatečně vyvinutá marketingová strategie.

Příležitosti: okolnosti nebo situace, které mohou být prospěšné pro podnik. Jako příležitosti se uvádí např. nové trhy nebo nové technologie.

Hrozby: hrozby jsou okolnosti nebo situace, které mohou poškodit podnik. Mezi hrozby patří např. nová legislativa nebo nová konkurence na trhu (Tichá a Hron, 2002).

3.2.3 SWOT analýza obcí

SWOT analýza obcí se zabývá analýzou silných a slabých stránek obce a také otázkou příležitostí a hrozeb, které přichází jak z vnějšího okolí obce, tak z i z obce samotné. SWOT analýza je základním nástrojem, který se používá v situační analýze a odpovídá na otázku: „Kde se obec v současné době nachází a kam směřuje?“

Důvodem pro vytvoření SWOT analýzy obce je, že „swotka“ slouží jako základ pro vypracování strategie a vlastních rozvojových programů obce a také je významná jako informační zdroj pro interní a externí partnery obce. Ke správné realizaci analýzy SWOT je potřeba v první řadě jednoznačně vymezit obec, pro kterou se analýza a následná strategie zpracovává. Tento krok může vypadat jako zbytečný, ale ne vždy je zcela zřejmý. Správný postup pro tvorbu SWOT analýzy je uveden v následujícím odstavci.

Prvním krokem pro vytvoření analýzy je zanalyzování vnitřních faktorů silných a slabých stránek obce. K vnitřním faktorům se řadí jednak samotný produkt obce, ale také další charakteristiky, například demografické a fyzické. Zmíněné faktory se doporučuje hodnotit na základě předem provedeného bodového hodnocení (podle toho, jak jsou faktory důležité), hodnotí se známkami od 1 do 5. Výsledkem této části analýzy je identifikace všech silných a slabých stránek, včetně uvedení jejich důležitosti. Do analýzy vnitřních faktorů spadá:

- analýza fyzických a přírodních podmínek města – zeměpisná poloha, topografie, přírodní zdroje, kvalita životního prostředí, klima;
- analýza obyvatelstva – počet obyvatel, počet domácností, věková struktura, hustota osídlení, národní struktura, vzdělanost, nárůst počtu obyvatel;
- analýza ekonomiky města – zaměstnanost podle sektorů národního hospodářství, význam cestovního ruchu, pozice malého a středního podnikání, pozice největších podniků;
- analýza trhu práce – míra nezaměstnanosti, počet volných pracovních míst, problémové obyvatelstvo, možnosti dojíždění za prací, mzdové tarify;
- analýza technické infrastruktury obce – dopravní situace, telekomunikace, doručovatelské služby, rozvody, voda, elektřina, zemní plyn, tuhé odpady;
- analýza občanské infrastruktury – počet škol, bytová politika, zdravotní a sociální péče, kultura, sport a rekreace, obchody a služby;
- analýza podnikatelského prostředí – možnosti podnikatelských prostor, majetkoprávní vztahy, inkubační centra, zvláštní zóny, instituce pro podporu podnikání.

Následuje analýza externích faktorů, které obec ovlivňují zvenku. Mezi tyto trendy řadíme například využívání nových surovinových zdrojů, podpůrné programy rozvoje, rostoucí mobilitu firem, vstupy zahraničního kapitálu nebo propojení rychlostních železnic. Uvedené faktory jsou pouze orientační, další možnosti s sebou přináší měnící se sociální, demografické, ekonomické a politické prostředí (Janečková a Vašítková, 1999).

3.3 Rozvojové možnosti obcí

3.3.1 Funkce obcí

Obce a města definujeme jako složité socioekonomické systémy. Jsou poskytovatelem zejména sociálního prostoru, který uspokojuje potřeby a zájmy občanů. Díky této funkci občané využívají společné území obce, čímž se mezi nimi vytváří vazby a vztahy. Z vazeb a vztahů mezi občany poté těží i další subjekty. Obce a města ale mají i další, níže uvedené funkce, které nazýváme funkcemi základními:

- obytná funkce – lidé mají v možnost v obcích žít a bydlet;
- pracovní funkce – v obcích jsou soustředěny organizace, které vytváří nabídku pracovních pozic, obyvatelé mají možnost v obci najít práci;
- obslužná funkce – organizace působící v obcích, generují určitý rozsah veřejných i soukromých statků a služeb, lidé mají možnost dané statky a služby využívat a poptávat.

Jelikož je každá obec specifická, každá obec plní tyto funkce rozdílnou měrou. Menší obce plní především funkci obytnou, jelikož její obyvatelé dojíždí za prací a nabídkou statků a služeb do větších obcí či měst. Některé obce zase plní funkce obslužné a pracovní i pro obyvatele jiných sídel (Hrabalová, 2004)

Pohledy jednotlivých autorů na funkce obce se liší. Například Jitka Peková uvádí funkci sociální, ekonomickou a územně-technickou. Sociální funkce obce je spojena s tím, že v obcích je vytvářen určitý sociální prostor, který obyvatele obce spojuje.

Ekonomickou funkcí se rozumí to, že obec sama vystupuje určitý účastník ekonomických vztahů. Obec sama hodnotí svou ekonomickou efektivnost a pomocí příslušných nástrojů řídí vlastní ekonomický rozvoj. Ekonomickou činností obec vytváří podmínky pro ekonomický rozvoj i ostatních subjektů na svém území, obec například podporuje podnikatelské aktivity na svém území.

Obce také řídí a koordinují svůj územní rozvoj, tím plní funkci územně-technickou. Řízení a koordinace je docíleno tím, že obce využívají celý systém nástrojů územního plánování. Za výsledek realizace činnosti územně-technické je funkce vytvoření sítě technické a sociální infrastruktury (Peková, 2004).

3.3.2 Financování obce

Rozpočet

Rozpočtem a celým rozpočtovým procesem nazýváme nástroj, který slouží k zabezpečení a financování obecní politiky. Rozpočet zároveň dává do souladu plánované příjmy a výdaje, které obec generuje. Rozpočet označujeme jako tokovou veličinu, jelikož na náležitém příjmovém a výdajovém účtu se nikdy nenachází stav rozpočtovaných příjmů a výdajů. Stav rozpočtovaných příjmů a výdajů se na účtech nenachází, jelikož v rozpočtovém období se z příchozích příjmů plynule hradí výdaje. Je tak běžné, že

v takzvaném rozpočtovém období dochází k časovému nesouladu mezi vývojem příjmů a vývojem výdajů v příslušném rozpočtu obce.

Rozpočet jako bilance

R. Provazníková (2015) uvádí, že rozpočet je bilancí. Z tohoto pohledu se jedná o bilanci vyjadřující příjmy za rozpočtové období, příjmy a výdaje jsou shodné s rozpočtovým obdobím celé soustavy veřejných rozpočtů v zemi. Rozpočtové období v České republice je shodné s kalendářním rokem.

Vztah, který charakterizuje hospodaření obce, lze definovat takto:

$$F1 + P - V = F2$$

P – příjmy; V – výdaje; F1 stav peněžních prostředků, které se nacházejí v rozpočtu na začátku rozpočtového období; F2 stav peněžních prostředků, které se nacházejí v rozpočtu na jeho konci.

Z rovnice vyplývá, že finanční rezerva je vytvořena v případě, že stav finančních prostředků na konci roku je větší než stav finančních prostředků na počátku rozpočtového období. Pokud je vytvořena finanční rezerva, obec může s rezervou hospodařit v dalším roce. Pokud je situace opačná a stav finančních rezerv na počátku roku je větší než stav finančních rezerv na jeho konci, obec je nucena využít finančních rezerv z období minulých nebo jiné zdroje, aby vyrovnala svou bilanci. Jiným zdrojem může být například překlenovací úvěr (Provazníková, 2015).

Rozpočtový výhled

Rozpočtový výhled je definován jako pomocný nástroj územních samosprávných celků a svazků obcí, sloužící ke střednědobému finančnímu plánování rozvoje jejich hospodaření. Tento výhled je sestaven na základě uzavřených smluvních vztahů a přijatých závazků. Výhled je sestaven z pravidla na 2 až 5 let, a to v následujícím roce po sestavení rozpočtu. V rozpočtovém výhledu jsou obsaženy veškeré základní údaje o příjmech a výdajích (zejména dlouhodobé závazky a pohledávky), finanční zdroje a dlouhodobě realizovatelné záměry obce. Platí také zásada, že pokud se jedná o dlouhodobé závazky, obec musí uvažovat dopady závazku na celkového hospodaření po celou dobu jeho trvání (Otrusínová a Kubíčková, 2011).

Komunální politika z hlediska vertikální a horizontální

Horizontální dimenze

Z pohledu komunální politiky rozlišujeme dvě dimenze: vertikální a horizontální. Horizontální dimenze se zabývá mocenskými vztahy v rámci jedné municipality. Jedná se o vztahy mezi jednotlivými orgány obce, jimiž jsou zastupitelstvo obce, rada obce, výbory a komise.

Vertikální dimenze

Na rozdíl od dimenze horizontální, tato dimenze se zabývá komunálními mocenskými vztahy z pohledu vertikálního. Vertikální dimenze se týká zejména funkční a finanční decentralizace. Vertikální divize v podstatě určuje, kolik pravomocí je z centra delegováno do nižší úrovně samosprávy a jaký vztah panuje mezi těmito úrovněmi. Pokud se jedná o finanční decentralizaci, mluvíme o rozdělování zdrojů mezi nižší úrovně samosprávy. Rozdělování finančních prostředků do nižších úrovní samosprávy je spojeno s finanční autonomií (Heinelt a Hlepas, 2006).

3.4 Regionální rozvoj a rozvoj obce

3.4.1 Členění územních jednotek

V členských státech Evropské unie existuje od 80. let 20. století nomenklatura, která člení územní jednotky tzv. NUTS. Evropský statistický úřad pracuje s šesti typy NUTS:

- NUTS 0 – jsou myšleny obvykle federální státy, jako je například Německo;
- NUTS 1 – dílčí jednotka federálního státu nebo také unitární stát, příkladem jsou spolkové země Německa nebo celý unitární stát – Česká republika;
- NUTS 2 – regiony soudržnosti, regiony, které jsou často uměle vytvořené pro realizaci regionální politiky ES – v České republice to je například střední Morava;
- NUTS 3 – nižší jednotky střední úrovně správy – v České republice například Ústecký kraj;
- NUTS 4 – úroveň okresů či přibližně úroveň spádových území obcí s rozšířenou působností;
- NUTS 5 – nejmenší jednotky územní správy – obce (KÖNIG, 2009).

3.4.2 Regionální rozvoj

Regionální rozvoj je považován za novou vědní disciplínu (má asi 80 let), která nemá zcela jednotou definici. Lze na něj nahlížet dvěma přístupy – praktickým a akademickým.

Praktický přístup se využívá zejména v činnosti neakademických institucí, to jsou například obecní, městské a krajské úřady nebo soukromé společnosti. Z praktického hlediska se regionálním rozvojem rozumí vyšší využívání a zvyšování potenciálu daného území. Potenciál vzniká v důsledku prostorové optimalizace socioekonomických aktivit a využití přírodních zdrojů. Výsledkem vyššího využívání a zvyšování potenciálu území může být vyšší konkurenceschopnost soukromého sektoru, lepší stav životního prostředí, vyšší životní úroveň apod. Regionální potenciál je možné měřit pomocí různých ukazatelů, jako jsou hrubý domácí produkt na obyvatele, míra nezaměstnanosti, průměrná mzda, průměrné dosažené vzdělání, kvalita infrastruktury apod. Je také možné hodnotit přírodně-geografický potenciál, konkrétně míru znečištění ovzduší nebo množství a kvalitou nerostných surovin.

Druhým definovaným přístupem je přístup akademický, který využívá poznatků nauk jako ekonomie, sociologie nebo geografie. Na podkladě těchto nauk se zabývá jevy, procesy a vztahy, které se odehrávají na daném území a ovlivňují jeho přírodně-geografické, ekonomické a sociální podmínky. Primárním úkolem akademického přístupu je hledání příčinných zákonitostí, rozmístování ekonomických činností, nerovnoměrného osídlování území a navazující činnost, spočívající v hledání nástrojů, které mohou ovlivnit tyto procesy. Tento přístup se také často označuje jako regionalistika nebo regionální věda (Wokoun, 2008).

Regionální rozvoj je také možné členit na rozvoj exogenní a rozvoj endogenní. Exogenní rozvoj je řízený shora (z centra – vládou ústředními orgány státní správy). Rozvoj regionů, které zaostávají, je zajištěn „*exogenně*“ neboli zvnějšku. Zajištění spočívá v cílených finančních intervencích a administrativních opatřeních vlády.

Endogenní regionální rozvoj vychází z aktivace některého z vnitřních potenciálů obce, který doposud nebyl využit. V praxi se využívají oba přístupy, ale je kladen zvýšený důraz na vlastní aktivitu regionů, která je podpořena centrem, takzvaný „*bottom-up přístup*“. Filosofii tohoto přístupu je pomoci k svépomoci (Dokoupil, Ježek a Matušková, 2008).

3.4.3 Rozvoj obce

Rozvoj obce se také nazývá jako lokální rozvoj. Lokálním rozvojem je myšleno rozvíjení nejmenších administrativních jednotek čili obcí nebo i jejich částí. Lokální rozvoj probíhá od nejmenších zapadlých vysokohorských vesniček až po obrovská města. Pojmem rozvoj se rozumí objektivní (statisticky významné) i subjektivní (většina obyvatel pozitivně vnímá) zlepšení stavu (obce, města, regionu) v aktivním procesu řízených žádoucích změn. Rozvoj je možné chápat kvantitativně jako ekonomický růst – rostou mzdy, počet pracovních míst, koupěschopná poptávka, roste počet škol, služeb i obchodníků v lokalitě. V dnešní době je rozvoj chápán spíše kvalitativně. Neroste jen materiální životní úroveň, ale zvyšuje se kvalita ve všech oblastech, tzn. vyšší kvalitu života občanů, vyšší diverzifikovanou ekonomickou strukturu (která nabízí kvalitní a udržitelná pracovní místa), čisté životní prostředí, kvalitní sociální a technická infrastruktura, vzdělanější lidské zdroje apod. (Ježek, 2007).

Rozvoj je možné také dělit na rozvoj intenzivní a rozvoj extenzivní. Za intenzivní rozvoj se považuje kvalitativní změna k lepšímu v určité lokalitě, změnou extenzivní se rozumí změna kvantitativní v obci, i pokud se jedná o extenzivní změnu je myšlena změna pozitivní (jedná se o určitý proces zlepšení stávajícího stavu).

Rozvojem v jakékoliv definici je myšlen určitý směr (vývoj) od jednoho bodu k jinému bodu, obecně se ale jedná o směr „*dopředu*“, který se ve většině případů hodnotí pozitivně. Z toho vyplývá, že pojem „rozvoj“ je spojený s určitou pozitivní změnou a dynamikou. Rozvoj obce v sobě zahrnuje celou řadu faktorů a oblastí, je proto důležité ho realizovat s předem promyšlenou strategií (Bernard, 2011).

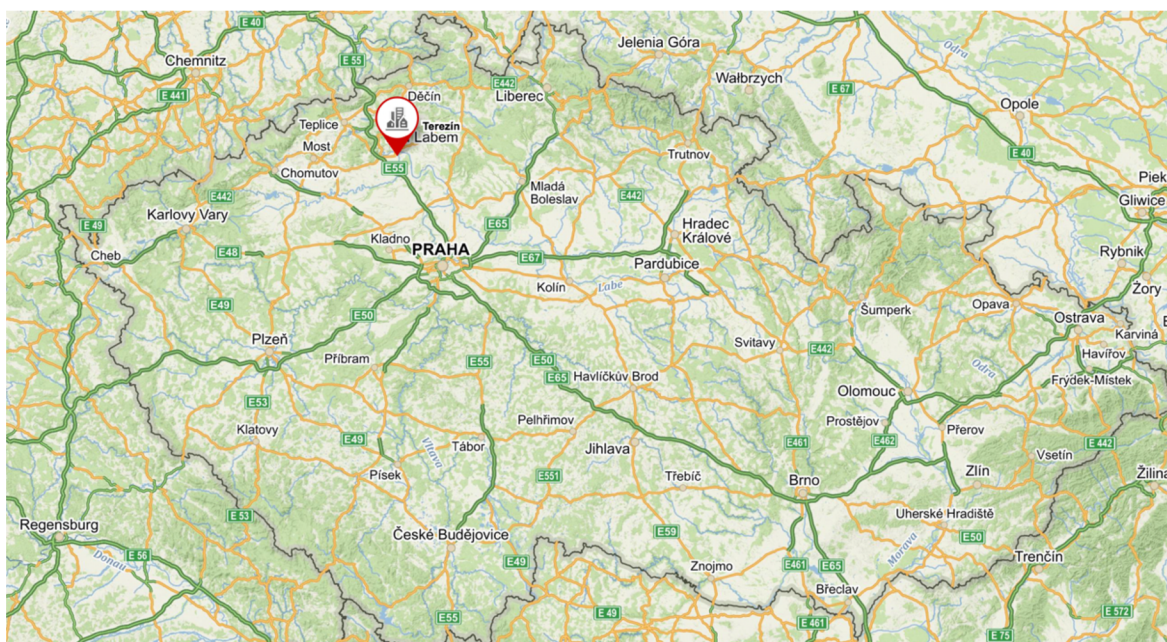
4 PRAKTICKÁ ČÁST

4.1 Obecná charakteristika

4.1.1 Poloha

Město Terežín se nachází na jihovýchodě Ústeckého kraje. Terežín lze charakterizovat, jako malé pevnostní město, které rozděluje řeka Ohře na Hlavní a Malou pevnost Terežín. Terežínem prochází silnice II/608, na trase Praha – Drážďany. Součástí města jsou také přilehlé vesnice Nové Kopisty, Počaply a České Kopisty. Největší blízka města jsou historické Litoměřice a průmyslové Lovosice. Terežín spadá do správního obvodu obce s rozšířenou působností Litoměřice. V blízkosti Terežína se také nachází dálnice D8, díky otevření této dálnice došlo k výraznému poklesu tranzitní dopravy městem.

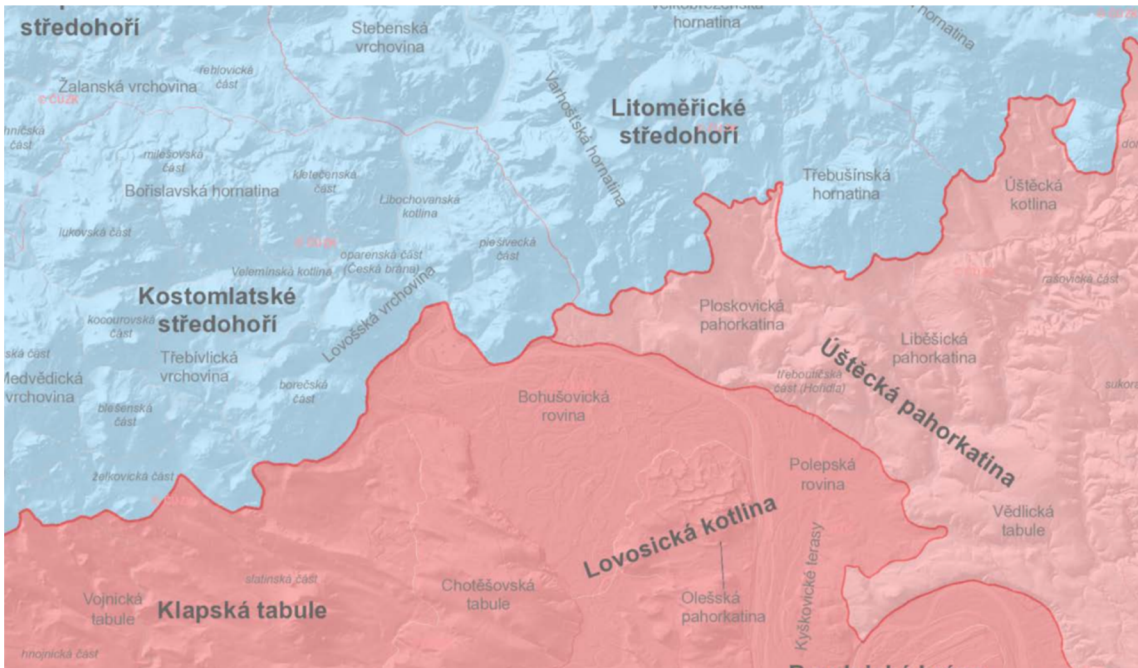
Obrázek 1 Poloha Terežína

Zdroj: Mapy.cz; vlastní zpracování,

Město Terežín leží 150 metrů nad mořem. Z pohledu geomorfologického Terežín spadá do soustavy Česká tabule, přesněji do podsoustavy Středočeská tabule, která se rozkládá podél řek Ohře, Jizera a Labe. Konkrétněji řadíme Terežín do Dolnooharské tabule, která leží v západním celku oblasti Terežínská kotlina, ta se rozkládá mezi městy Litoměřice, Roudnice nad Labem, Brozany nad Ohří, Libochovice a Dolní Bečkovice (Turistický portál města Terežín, 2017).

Obrázek 2 Geomorfologická mapa

Zdroj: Národní geoportál INSPIRE, 2010–2023

4.1.2 Správní charakteristika

Město Terezín se řadí do okresu Litoměřice, který se člení na 105 obcí, z nichž 11 obcí má statut města – Litoměřice, Roudnice nad Labem, Štětí, Třebenice, Ústěk, Bohušovice nad Ohří, Hošťka, Terezín, Budyně nad Ohří, Lovosice a Terezín. V Litoměřickém okrese žije přibližně 120 000 obyvatel (Město Terezín | Pevnost Terezín, 2003–2014).

Obrázek 3 Znak a vlajka města Terezín

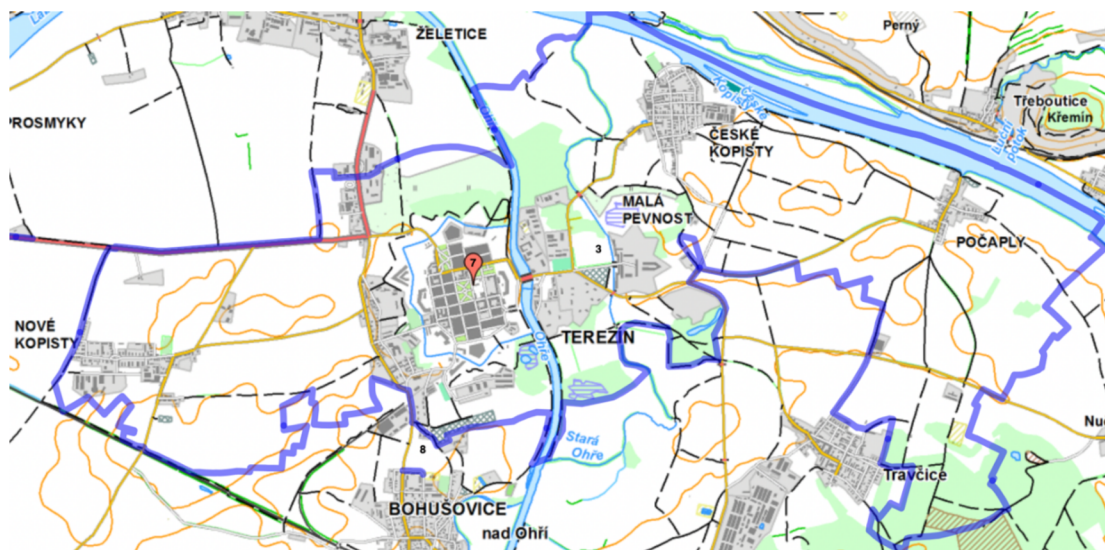
Zdroj: Město Terezín

Terezín byl založen v roce 1780. Město spadá pod pověřenou obec s rozšířenou působností Litoměřice, jedná se o malý sídelní útvar, který má status pevnostního města (podobně jako například Josefov). V roce 1992 získal Terezín také status „městské

památkové rezervace“. Pod město spadají také tři přilehlé obce – Nové Kopisty, České Kopisty a Počaply. Tyto obce jsou součástí Terezína od roku 1980, kdy proběhla integrace řízená národními výbory. Ve městě Terezín k 31. 12. 2021 žilo 2812 lidí (Český statistický úřad, 2021).

Městský úřad Terezína se nachází na náměstí Československé lidové armády.

Obrázek 4 Terezín a přilehlé obce

Zdroj: Národní geoportál INSPIRE, 2010–2023

4.1.3 Historie města

Terezín má dlouhou historii, která započala v 18. století, přesněji 10. října 1780, kdy město založil císař Josef II. V roce 1982 bylo prohlášeno za svobodné královské město. Jméno dostalo po císařovně Marii Terezií, matce Josefa II. Město je osmiboká pevnost, protáhla od severu k jihu. Historie města je poznamenána řadou tragických událostí. Za druhé světové války město fungovalo jako nacistické ghetto. Policejní věznice pražského gestapa byla zřízena v malé pevnosti Terezín v roce 1940, především pro odpůrce okupačního režimu. Město také fungovalo jako tranzitní stanice pro převoz vězňů do vyhlazovacích táborů (Terezín nebyl koncentračním táborem), v květnu 1945 osvobodila město Rudá armáda. Po odchodu Rudé armády v Terezíně působili českoslovenští vojáci. Vojenská posádka zde byla přítomna až do konce 90. let (Hofman, 2022).

Obrázek 5 Pevnost Terežín

Zdroj: Populárně naučný web – Pevnost Terežín, 2012–18

V současné době jsou některé budovy městských kasáren využívány pouze jako sklady a nachází se zde i muzeum. V roce 2002 město postihly rozsáhlé povodně, ze kterých se léta vzpamatovalo. Po dalších, menších povodních v roce 2011 začal Terežín stavět protipovodňové zábrany, ale než byly v roce 2013 dokončeny, následovala další větší povodeň, která opět ochromila město a okolní vesnice. Město má být od poloviny roku 2013 chráněno proti tisícileté vodě, naštěstí zatím protipovodňová ochrana nemusela být vyzkoušena (Populárně naučný web – Pevnost Terežín, 2012–18).

4.1.4 Demografie

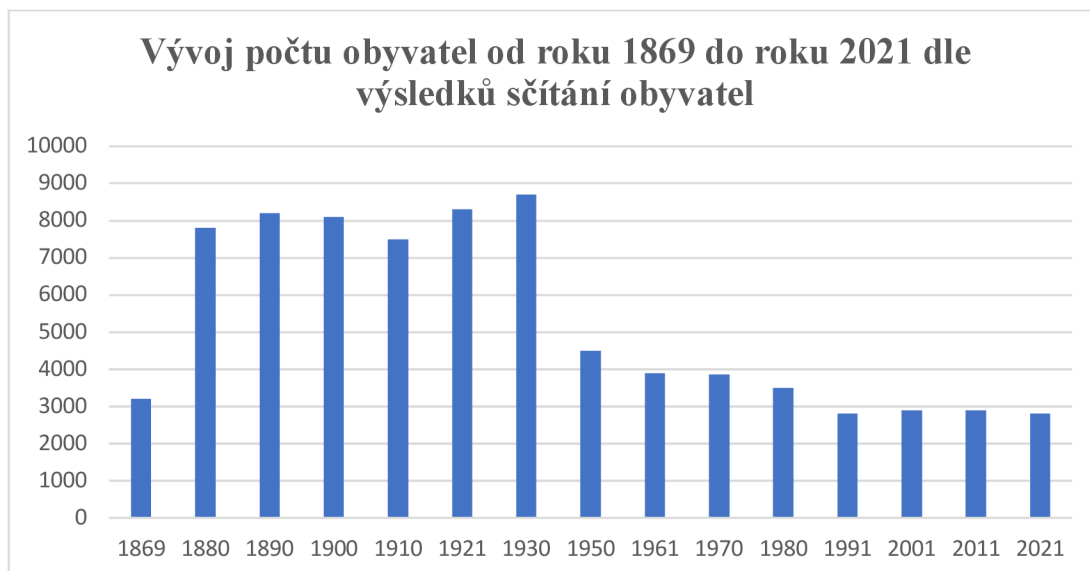
Vývoj počtu obyvatel

Město Terežín mělo k 31. 12. 2021 celkem 2 814 obyvatel. V grafu 1 je možné vidět vývoj počtu obyvatel od roku 1869 do roku 2021 dle sčítání obyvatel. V posledních dvaceti letech je počet obyvatel víceméně podobný (okolo 3 tisíc obyvatel), ale dochází k jeho mírnému poklesu. Jak je možné vidět v grafu 1, k poklesu dochází trvale už od roku 1950. Nejvíce obyvatelstva bylo v Terežíně ve 30. letech 20. století, kdy se jeho počet pohyboval.

Vysoký počet obyvatel v Terežíně v první polovině 20. století byl způsoben tím, že se město začalo využívat jako pevnost sloužící jako zajatecký tábor. Struktura obyvatel byla

také jiná než dnes, většinu obyvatel tvořili vězni a vojáci. Po skončení druhé světové války se počet obyvatel razantně snížil. K dalšímu poklesu obyvatel došlo v 90. letech 20. století, kdy vojenská posádka úplně opustila město a došlo k převzetí vojenských prostor městem. Z grafu lze vyčíst, že přítomnost vojáků a vězňů navyšovala počet obyvatel až trojnásobně.

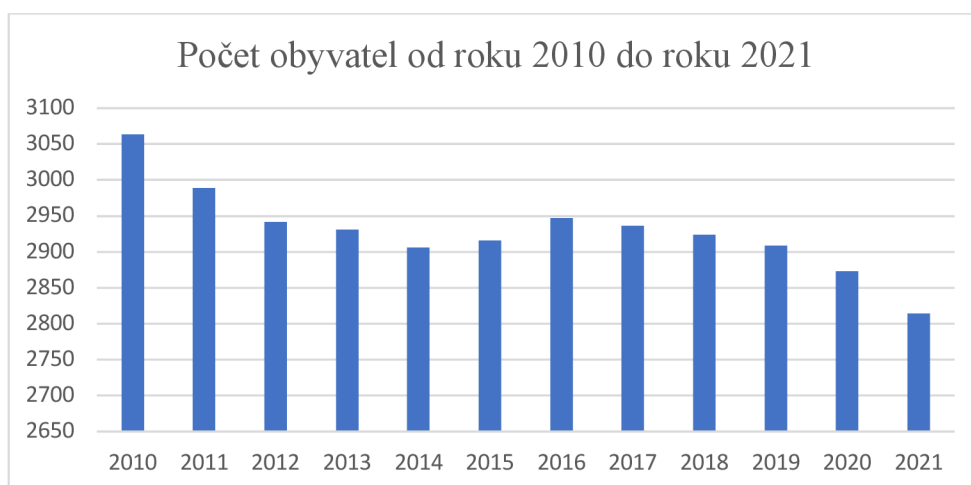
Graf 1 Vývoj počtu obyvatel od roku 1869 do roku 2021 dle výsledků sčítání obyvatel

Zdroj: Český statistický úřad; vlastní zpracování

Z grafu číslo 3 je možné vyčíst, že od roku 2010 do roku 2021 se počet obyvatel snížil z počtu 3064 na počet 2814. Tento úbytek je způsoben jak migrací, tak přirozeným přírůstkem obyvatel. Lidé se stěhují pryč z města hlavně z důvodu nedostatku příležitostí k výstavbě rodinných domů. Tento problém je způsoben, jak specifickými podmínkami památkové zóny, tak nedostatečnou atraktivitou území.

Graf 2 Vývoj počtu obyvatel od roku 2010 do roku 2021

Zdroj: Český statistický úřad, 2022; vlastní zpracování

Struktura obyvatelstva

Průměrný věk obyvatel Terezína je 43,8 let (k 31. 12. 2021). Průměrný věk se za posledních 10 let zvýšil z hodnoty 42,7 let na hodnotu 43,8 let, tento nárůst je v souladu s obecnými trendy v České republice. Z tabulky číslo 2 je možné vyčíst rozložení obyvatelstva podle věkové struktury. Z těchto hodnot je patrné, že v Terezíně dochází ke stárnutí obyvatelstva stejně jako v celé České republice. Snadným propočtem lze určit, že více než 20 % obyvatel Terezína tvoří lidé ve věku nad 65 let čili senioři. Podle prognóz bude tento trend dále pokračovat a počet obyvatel ve věku nad 65 let bude nadále růst. Podle odhadů může počet lidí v této věkové skupině v příštích 30 letech přesáhnout 30 %.

Ve věkové kategorii 15–64 let, která se nazývá produktivní, je počet obyvatel Terezína stále stabilní (okolo 2000 obyvatel). V Terezíně nedochází k výraznému odlivu lidí v této věkové kategorii, což se dá považovat za pozitivní.

V poslední věkové kategorii obyvatel (0–14 let) také nedochází k výraznému nárůstu nebo poklesu počtu obyvatel, počet se pohybuje okolo 420 „dětí“, tento faktor je proto také velmi stabilní a dá se tvrdit, že pozitivní (Český statistický úřad, 2022).

Tabulka 2: Věkové složení obyvatelstva Terezína od roku 2012 do roku 2021

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
0–14 let	423	435	415	424	426	419	414	419	411	413
15–64 let	1 997	1 974	1 943	1 917	1 936	1 920	1 916	1 885	1 852	1 805
65+ let	522	532	548	575	585	597	594	595	589	594

Zdroj: Český statistický úřad; vlastní zpracování

Počet obyvatel Terezína a jejich věková struktura mohou být značně ovlivněny Domovem se zvláštním režimem, který se ve městě nachází. Zařízení pojme až 300 klientů, což není vzhledem k počtu obyvatel Terezína zanedbatelné číslo.

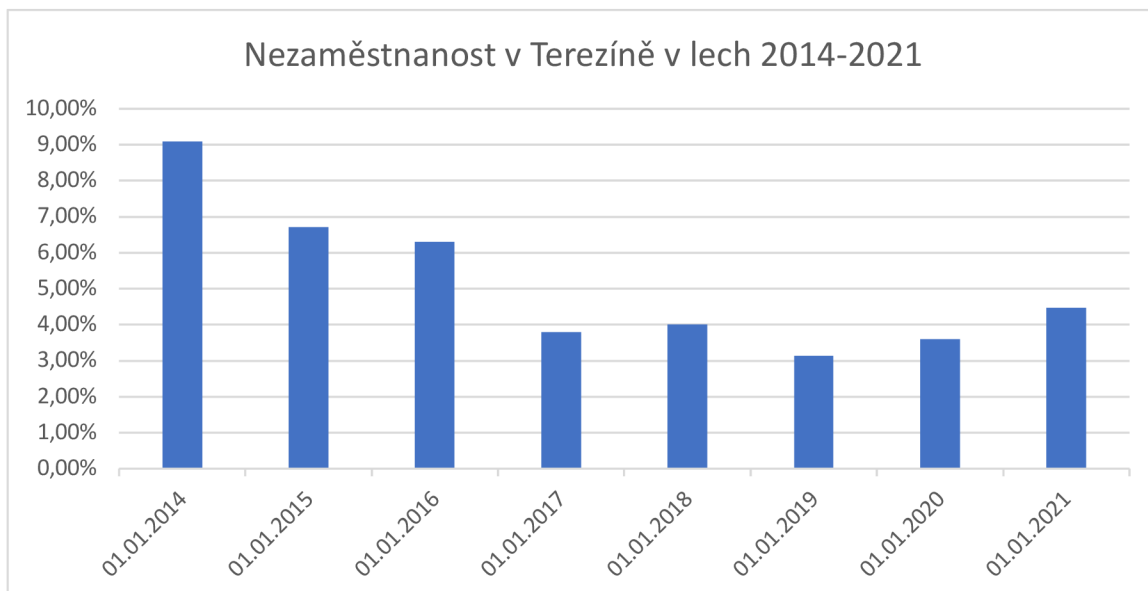
Rozložení obyvatel Terezína podle pohlaví je poměrně vyrovnané, v Terezíně žije 1 407 mužů a 1 405 žen (Český statistický úřad, 2022).

Nezaměstnanost

Nezaměstnanost v Terezíně k 31. 12. 2021 dosahovala 3,51 %, u žen byla nezaměstnanost 3,77 % u mužů 2,88 %. Porovnání s Ústeckým krajem vychází pro Terezín příznivě, jelikož nezaměstnanost v Ústeckém kraji v roce 2021 byla celkově 3,7 %. Porovnání nezaměstnanosti v Terezíně s nezaměstnaností v České republice nevyznívá pro Terezín příliš pozitivně, protože nezaměstnanost v celé České republice byla 2,8 %.

V Litoměřickém okrese byla nezaměstnanost 3,1 %, z těchto dat vyplývá, že Terezín je v okrese Litoměřice nad hranicí průměrné nezaměstnanosti (Český statistický úřad, 2023).

Graf 3 Vývoj nezaměstnanosti od roku 2014 do roku 2021

Zdroj: Český statistický úřad; vlastní zpracování

V posledních deseti letech nezaměstnanost postupně klesala z hodnoty 9,12 % až na hodnotu 3,13 % v roce 2019. Poté ukazatel nezaměstnanosti začal opět mírně stoupat až na hodnotu 4, % v roce 2021, bylo to způsobeno koronavirovou pandemií, která měla na ekonomiku neblahý vliv. Pokles i opětovný nárůst souvisí s celorepublikovým trendem. Pokles, který nastal v Terezíně v letech 2014 až 2019, byl způsoben výstavbou nových fabrik v okolních městech a vesnicích. Jedná se například o nově vystavěné průmyslové haly v okolí Lovosic nebo o moderní výrobní firmy Emco v nedalekých Hrdlech.

Obrázek 6 Areál firmy Emco v Hrdlech

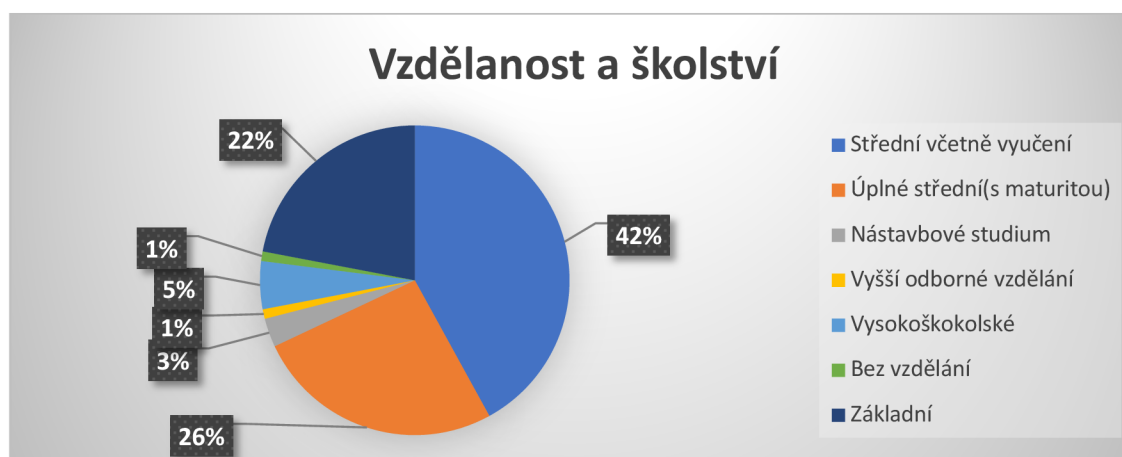
Zdroj: Výrobní závody – Emco spol. s r. o., 2023

Výhled na ukazatel nezaměstnanosti není pozitivní. Předpokládá se, že vlivem války na Ukrajině a růstu cen energií se nezaměstnanost v dalších letech bude zvyšovat (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2023).

Školství a vzdělanost

Z dat z roku 2017 vyplývá, že v Terezíně žije celkem málo obyvatel s vysokoškolským vzděláním, konkrétně je to 6 %. Terezín zaostává za celorepublikovým průměrem, který v roce 2017 činil 12,5 %. Většina obyvatel Terezína (asi 70 %) má dokončené alespoň středoškolské vzdělání. Základní vzdělání má 22 % a úplně bez vzdělání je přibližně 1% obyvatel. Nižší podíl vystudovaných vysokoškoláků vykazuje také celý Ústecký kraj. V porovnání s celou Českou republikou Ústecký kraj v tomto ohledu zaostává. Tento ukazatel je negativní, což z hlediska může být překážkou pro rozvoj podniků v sektoru založených na zhodnocování znalostí a dovedností (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2017).

Graf 4 Vzdělanost a školství

Zdroj: Český statistický úřad; vlastní zpracování

V Terezíně a okolních vesnicích, které pod něj spadají se nachází dvě mateřské školky. Jedna mateřská školka je v Terezíně a druhá školka je v Českých Kopistech. Kapacita obou školek čítá, něco o kolo šedesátí míst. V Terezíně lze také navštěvovat dvě základní školy, školy jsou opět v Terezíně a Českých Kopistech. V Terezíně je větší škola, která nabízí výuku až do 9. třídy a v Českých Kopistech škola nabízí jen výuku do 5. třídy.

Terezín má také vysokou školu. Škola se nazývá Vysoká škola aplikované psychologie. Její založení se datuje k roku 2011 a vznikla v areálu Dělostřeleckých kasáren. Na škole studuje okolo tří set studentů. V budoucnosti by se měla škola rozšířit o více akreditovaných oborů, tím pádem by se měl navýšit i počet studentů. (strategický plán)

Obrázek 7 Vysoká škola aplikované psychologie

Zdroj: „Mezinárodní konference: Svět práce 2020–2030“, 2023

Okolo roku 2004 tehdejší terezínská samospráva vymyslela projekt, který měl Terezín přeměnit na univerzitní město. Opuštěné a nevyužívané městské budovy by byly přestavěny na sídla fakult. Nápad vznikl v roce 2004 a celý projekt měl být dokončen v roce 2010, počítalo se s rozpočtem okolo 7,6 miliardy korun. Projekt měl být ze tří čtvrtin financován dotacemi z Evropské unie. Město dokonce navštívili tehdejší eurokomisaři Günter Verheugen a Margot Wallströmová, aby projekt podpořili. Nicméně z velkolepých plánů sešlo, město se na univerzitní kampus nepřebudovalo a městské budovy chátrají dál (Univerzita Karlova v Praze, testovací web, 2004).

Kultura

Terezín má široké spektrum kulturního vyžití a ročně jej navštíví tisíce tuzemských i zahraničních návštěvníků. Návštěvníci si hlavně připomínají tragickou historii města z dob druhé světové války. V Terezíně mohou lidé navštívit Malou pevnost, Magdeburské kasárny, Muzeum Ghetta, obřadní místnosti, krematorium a další objekty, jež spadají pod správu Památníku Terezín. Ve většině ze zmíněných objektů jsou nainstalovány různé expozice a pořádají se v nich výstavy. Město je protkáno spletitou sítí podzemních chodeb, jelikož bylo původně postaveno jako pevnostní město. Chodby sloužily jako základní prvek opevnění, tedy k obraně města před útokem.

Občané města také mohou využívat služeb kulturního domu, dětských hřišť, fotbalového hřiště nebo městské knihovny. V Terezíně se také každoročně konají Josefské

slavnosti, pojmenované podle císaře Josefa, v jejichž rámci se na území Terezína odehrává fiktivní bitva. Nejnovějšími kulturními událostmi jsou fiktivní pirátské bitvy, které se konají v bastionech, jež jsou součástí opevnění. V roce 2020 město Terezín dokončilo rekonstrukci Wiesrova domu, který nyní slouží jako místo pro různorodé společenské akce nebo jako volební místnost (strategický plán).

Podle portálu CzechTourism náleží Terezínu druhé místo v žebříčku nejnavštěvovanějších pietních míst v České republice, před Terezínem je už pouze kostnice v Sedlci u Kutného hory. Na třetím a čtvrtém místě jsou pak Památník Lidice a Schwarzenberská hrobka v Domaníně. Tato data byla posbírána v roce 2021. Počty návštěvníků byly v letech 2021 a 2020 celkem nízké. Pro porovnání — Památník Terezín navštívilo v roce 2019 na 296 tis. lidí, v roce 2021 to bylo pouze 75,5 tis. návštěvníků. Tento pokles byl způsoben koronavirovou pandemií, očekává se, že v dalších letech se počty návštěvníků opět vrátí k normálu (CzechTourism, 2023).

Tabulka 3: Návštěvnost pietních míst

	Název cíle	tis. návštěvníků	% 21/20
1.	Kostnice, Kutná hora	122,5	-1 %
2.	Památník Terezín, Terezín	75,5	2 %
3.	Památník Lidice, Lidice	41,5	69 %
4.	Schwarzenberská hrobka, Domanín	32,3	-1 %

Zdroj: CzechTourism, 2023; vlastní zpracování

Obchody a služby

Terezín měl vždy velké množství restauračních zařízení a obchodů. Po odchodu armády se počet zařízení rapidně snížil. V současné době jsou přímo v Terezíně pouze hospody, které nabízejí i občerstvení. V Terezíně lze dále najít tyto služby: řeznictví, 2 pekařství, 3 samoobsluhy, domácí potřeby, papírnictví, drogerii nebo automechanika

Zajímavým podnikem ve městě je restaurace s názvem Klobouk, která spadá pod Diakonii Českobratrské církve evangelické se sídlem v Litoměřicích. Tento podnik nabízí denní menu každý pracovní den, na obsluhu a vaření se podílí spolu s profesionály také zdravotně znevýhodnění lidé. Cílem restaurace tedy není primárně zisk, ale spíše pomoc zdravotně znevýhodněným občanům s plnohodnotným zapojením do společnosti.

Okolní vesnice spadající pod Terezín, nabízí základní obchody a služby, jako jsou restaurace nebo samoobsluha (Velké vojenské objekty Terezín – studie transformace a následného využití, 2020).

4.2 Rozpočet města

4.2.1 Rozpočet města Terezín 2022

V roce 2021 zastupitelé města Terezín schválili rozpočet na rok 2022, který zahrnoval příjmy ve výši 62 425 000 Kč a výdaje ve výši 66 500 550 Kč. To znamená, že saldo příjmů a výdajů bylo záporné, činilo – 4 075 550 Kč.

4.2.2 Příjmy

V roce 2022 byly největší položkou v příjmech daňové příjmy, které tvořily 42 194 000 Kč. Druhou nejvyšší položkou byly transfery, město obdrželo dotace ve výši 18 690 000 Kč. Nedaňové příjmy činily 1 541 000 Kč a kapitálové příjmy 0 Kč.

Tabulka 4 Příjmy města v roce 2022

Daňové příjmy	42 194 000
Nedaňové příjmy	1 541 000
Kapitálové příjmy	0
Transfery	18 690 000
Příjmy – Celkem	62 425 000

Zdroj: Monitor státní pokladny, 2023; vlastní zpracování

4.2.3 Výdaje

Nejvyšší výdaje pro Město Terezín byly v roce 2022 výdaje provozní, které činily 54 980 550 Kč, výdaje kapitálové se vyšplhaly k částce 11 520 000 Kč. Město dále muselo v roce 2022 splácet úvěry a půjčky, tato částka činila 2 950 000 Kč.

Tabulka 5: Výdaje města v roce 2022

Provozní výdaje	54 980 550
Kapitálové výdaje	11 520 000
Výdaje celkem	66 500 550

Zdroj: Monitor státní pokladny, 2023; vlastní zpracování

4.2.4 Schodek rozpočtu

Celkový schodek rozpočtu v roce 2022 byl 7 025 550 Kč. Do schodku se započítává jak saldo příjmů a výdajů, které bylo záporné, tak financování splácení úvěrů a půjček.

Tabulka 6 Schodek rozpočtu města v roce 2022

Příjmy celkem	62 425 000
Výdaje celkem	66 500 550
Splátky úvěrů a půjček	2 950 000
Schodek rozpočtu	-7 025 550

Zdroj: Monitor státní pokladny, 2023; vlastní zpracování

4.3 Majetek města

O Terezíně lze říct, že je to velmi specifické město. Jeho unikátnost spočívá v tom, že má obrovské množství nevyužitého nemovitého majetku, který v současné době chátrá. Jedná se především o historické budovy. Tyto budovy vznikly díky tomu, že město bylo postaveno jako vojenská pevnost. Během druhé světové války sloužilo nacistům jako židovské ghetto a policejní věznice. Po skončení války většinu obyvatel města tvořila armáda. Do roku 2005 byla většina historických budov ve vlastnictví státu, to se změnilo v roce 2005, kdy majetek převzalo město Terezín. Tehdejší starosta Jan Horníček, společně se zastupitelstvem města rozhodli, že přijmou nabídku Ministerstva obrany a majetek město převezme. Město získalo velký majetek, konkrétně zbrojnice, brány, kasárny, nemocnici nebo jízďárnu. Souhrn majetku i s adresami je možné vidět v tabulce číslo 5 (viz příloha 4).

Tabulka 7 Seznam budov a prostor ve vlastnictví města

Historické budovy a prostory ve vlastnictví města Terezín	
Název	Adresa
Kavalír IV.	nemá adresu
Bastion III.	nemá adresu
Hasičská zbrojnice	Komenského 153
Kavalír II.	Terezín 390
Bohušovická brána	nemá adresu
Stará hasičská zbrojnice	Komenského 153
Vojenská zbrojnice (Kino)	Žižkova 155
Dělostřelecká kasárna	Žižkova 409
Retranchement V.	nemá adresu
Žižkovy kasárny	Rozmezí Revoluční a Komenského
Retranchement XX.	nemá adresu
Prachárna č. 7	nemá adresu
Dolní vodní brána	nemá adresu

Stará nemocnice	Fučíkova
Kavalír VIII.	nemá adresu
Prachárna č. 1	Palackého
Jízdárna	Palackého
Obytné budovy	Nám. Čsa 215,216
Kostel Vzkříšení Páně	Nám. Čsa
Wieserův dům	Pražská 25

Zdroj: Město Terezín, 2021; vlastní zpracování

V současné době je zmíněný majetek největším problémem města, většina budov chátrá, nemá žádné využití a město má obrovské problémy jejich údržbu ufinancovat. Výjimkou jsou například dělostřelecké kasárny, kde má sídlo Vysoká škola aplikované psychologie.

Europrojekt Terezín

Když v roce 2005 město majetek převzalo, starosta a další radní měli celkem jasnou vizi, jak udělat z Terezína univerzitní město. V plánu bylo, že by se v Terezíně vybudoval obrovský kampus, který by zahrnoval fakulty, hotely, restaurace nebo koleje. Vysoká škola měla mít mezinárodní prestiž a velmi kvalitní personální obsazení z řad renomovaných profesorů. Počítalo se s tím, že tento projekt bude dokončen okolo roku 2012. Cílem projektu bylo přilákat do města mladé lidi a akademické pracovníky, kteří by chtěli ve městě i trvale působit. Výsledkem by měly být, mimo jiné, i získání finance, které by byly využity k oživení města a provozu a údržbě více 150 než památek (Ústecký kraj, 2004).

Tehdejší vláda Milošlava Topolánka dokonce určila zmocněnce pro záležitosti univerzitního městečka v Terezíně, byl jím profesor Ivan Wilhelm, bývalý rektor Univerzity Karlovy. Profesor Wilhelm v rozhovoru z května 2007 uvedl, že realizace projektu by v optimistické variantě trvala okolo 5–7 let, pokud by došlo na pesimistický scénář, mohla by se realizace projektu protáhnout na delší dobu. Projekt měl být rozdělen do 3 etap a rozložen do několika let (Euro.cz, 2019).

Obrázek 8 Vizualizace univerzitního kampusu

Zdroj: Euro.cz, 2009.

V první etapě mělo být zřízeno Výzkumné centrum evropského humanismu a demokracie, které mělo sloužit jako výzkumné pracoviště, kde by mohli působit významní specialisté v daném oboru z Česka i ze zahraničí, ale také studenti a doktorandi z vysoké školy. Propojení centra se studenty a vědci vysokých škol by zajistilo významnou internacionalizaci. Pokud by byla tato etapa úspěšná, v další fázi by se toto centrum rozšířilo na vysokou školu, která by již měla své vlastní pracovníky a studenty. Pokud by rozvoj školy probíhal úspěšně, došlo by ke získání akreditací pro další studijní programy.

Důležitým aspektem měla být také spolupráce „vysněné“ Tereziánské vysoké školy s různými dalšími institucemi. Spolupráce se měla týkat vzdělávacích aktivit, studentských výměn a také akademických pracovníků. Představa byla taková, že by škola spolupracovala s dalšími vysokými školami v České republice, např. Univerzitou Karlovou nebo Univerzitou Jana Evangelisty Purkyně, ale také se zahraničními univerzitami z USA, Švýcarska, Rakouska, Izraele nebo z Francie.

Ze zmíněného rozhovoru s profesorem Wilhelmem ale vyplynulo, že práce na projektu jdou pomalu a čelí mnoha komplikacím. Na dotaz stran odhadované konečné částky a přesného umístění univerzity nedokázal profesor Wilhelm odpovědět. V závěru rozhovoru nicméně vyjádřil přesvědčení, že se projekt podaří zdárně dokončit (Wilhelm, 2019).

Realita je taková, že projekt zrealizován nebyl a stav městského majetku v roce 2022 je ve většině případů horší, než byl v roce 2007.

Další „sliby vlád“

Chátrání historického majetku města Terezín je palčivým problémem pro každou vládu České republiky. Problematika chátrání Terezína se stává předmětem politických debat před každými parlamentními volbami.

Rok 2006

Tehdejší koaliční vláda Jiřího Paroubka měla za cíl výrazně změnit fungování města a chtěla do něj investovat až 7,5 miliardy Kč. V koalici působily kromě ČSSD také KDU-ČSL a Unie Svobody. Tehdejší vláda chtěla městu pomoci s převzetím majetku od armády a také s revitalizací po rozsáhlých povodních v roce 2002. Zmíněné dotace měly pocházet z domácích i evropských zdrojů.

Právě v roce 2006 se začalo hovořit o již zmíněném Europrojektu, který počítal s tím, že se z města Terezín stane univerzitní město, které by bylo centrem středoškolského i vysokoškolského vzdělání.

Miroslav Horníček, starosta města v roce 2006 hovořil o projektu takto: *„Zbudovat zde studijní městečko, kde by byly jak střední, tak vysoké školy. Ukazuje se zajímavá věc, že armáda i studenti jsou podobné skupiny lidí. Společně bydlí, společně se stravují, mají společnou výuku, společné zájmy, sport, kulturu, takže to využití objektů je naprosto optimální pro tyto dvě skupiny. Proto jsme zvolili možnost univerzitní městečko.“* (Radio Prague International, 2006).

Starosta také mluvil o tom, že dopracovat se k návrhu na projekt univerzitního městečka trvalo něco okolo tří let a že se snaha vyplatila. Radko Martínek (ministr pro místní rozvoj v roce 2006) uvedl, že vláda zřídí koordinační výbor, který projektu bude pomáhat. Dále uvedl, že o potřebných dotacích ještě nebylo rozhodnuto, a odmítl mluvit o konkrétních částkách. Na obranu Radka Martínka nutno poznamenat, že na situaci okolo Terezína hleděl realisticky a nesliboval nespílitelné. Martínek uvedl: *„Já jsem realista. Předpokládám, že v některých částech ta šance je poměrně velká. To znamená, že by se investovalo z peněz Evropské unie na léta 2007 až 2013 do rozvoje cestovního ruchu, kongresové turistiky i přednášek a tak dále. Pokud se týká té druhé části projektu, využití pro školící centrum, respektive vysokou školu, tam v této chvíli vidím ty obrysy méně jasně.“* (Radio Prague international, 2006).

Součástí Europrojektu měla být také oprava celé barokní pevnosti, která byla značně poničena povodněmi v roce 2002. Stát do roku 2006 poskytl Terezínu dotace na revitalizaci

města po povodních ve výši 134 milionů korun, ovšem reálná škoda se odhadovala na cca 5 miliard korun (Radio Prague international, 2006).

Rok 2007

Rok 2007 byl zmiňován již v kapitole Europrojekt Terezín. Nová vláda Miroslava Topolánka se začala zajímat o Europrojekt, který měl vzniknout ve městě Terezín, a pro tento projekt jmenovala koordinátora neboli zmocněnce pro náležitosti univerzitního městečka Terezín. Pro tuto pozici byl vybrán profesor Ivan Wilhelm. Vláda ve složení ODS, KDU-ČSL a Strana zelených tehdy samozřejmě přislíbila Terezínu pomoc. Ministrem pro místní rozvoj v této vládě byl Jiří Čunek (Hospodářské noviny, 2007).

Rok 2008

V roce 2008 byla pověřena nová (další) komise, která měla mapovat možnosti pomoci Terezínu, sestavením komise byl pověřen ministr pro místní rozvoj Jiří Čunek. MMR tehdy sestavilo plán, který určoval, jak mohou jednotlivé resorty městu pomoci. Například protipovodňovou obranu mělo na starosti ministerstvo zemědělství.

Novým cílem vlády bylo pomoci Terezínu v tom smyslu, že se z bývalých armádních budov stanou kulturní, vzdělávací a muzejní objekty. Kupříkladu ve staré nemocnici a jízdárně měl vzniknout depozitář Památníku národního písemnictví. V jednom z objektů také měla vzniknout instituce zabývající se studiem holokaustu, v jiném objektu se počítalo se střeleckým muzeem. Dalším plánem Jiřího Čunka bylo zřízení centra biomedicíny. Čunek tvrdil, že financování oprav města bude stát okolo 2 miliard Kč, pokud by se nerealizoval projekt na centrum biomedicíny, jednalo by se o částku okolo 1 miliardy Kč.

Mluvčí ministerstva pro místní rozvoj Alice Kovandová uvedla: *„Při přípravě těchto aktivit se uvažuje s využitím jak národních, tak mezinárodních zdrojů, zejména strukturálních fondů EU“* (ArchiWeb, 2008).

V roce 2008 byl schválen projekt na obnovu terezínského památníku, jenž měl být financován ze státní kasy. Dalším milníkem mělo být zřízení Evropského studijního a setkávacího střediska zaměřeného na spolupráci v boji proti násilí, rasismu či extremismu. Působení zmíněného střediska bylo podmíněno opravou Wieserova domu, zamýšleného sídla tohoto střediska. Počítalo se s rekonstrukcí ve výši 70 milionů Kč (ArchiWeb, 2008).

Obrázek 9 Wieserův dům před rekonstrukcí

Zdroj: Náš REGION, 2020

Předsedou vládní koordinační skupiny, která měla řídit spolupráci na rozvoji města se stal Ing. Milan Půček, MBA, Ph. D. Při svém jmenování uvedl: „*Terezín je město s významnou historií a mělo by se proto stát atraktivním moderním centrem turistického ruchu.*“ (Podpora obnovy a rozvoje Terezína | Vláda ČR, 2008).

Rok 2009

Rok 2009 byl politicky velmi nestabilní, stávající vláda Miroslava Topolánka padla a nastoupila úřednická vláda Jana Fischera. Rok 2009 nebyl pro Terezín z hlediska jednání s vládou nijak významný.

V roce 2009 se v podstatě mluvilo jen o podepsání takzvané Terezínské deklarace. Premiér Jan Fischer pozval do Terezína zástupce 49 zemí, ti se v Terezíně sešli dne 30. 6. a podepsali společné prohlášení Evropské komise a českého předsednictví a rovněž Terezínskou deklaraci. Na základě této deklarace měl v Terezíně vzniknout Evropský institut odkazu holokaustu. Institut měl řešit otázky ohledně zkonfiskovaného nemovitého majetku nacisty, zabavení uměleckých děl nebo finanční podporu osob, které holokaust zažili. Další činností institutu by bylo vzdělávání, obnova památných míst a výzkum. Mezi účastníky konference, která se konala i v Terezíně, patřil například držitel Nobelovy ceny za mír Elie Wiesel (Ústecký kraj, 2009).

Rok 2010

Úřednická vláda končila v červenci roku 2010 a novým premiérem byl jmenován Petr Nečas. Vládní koalice byla sestavena ze tří stran – ODS, TOP 09 a Věci Veřejných. V roce 2010 tato vláda s Terezínem nijak zvlášť nekomunikovala.

O Terezínu mluvila hlavně jeho tehdejší starostka Růžena Čechová, která vyhlížela naději v podobně slíbených dotacích ve výši 500 milionů korun na rekonstrukci čtyř historických objektů, jednalo se o budovu kavalíru 2, retrachementu 5, dělostřeleckých kasáren a jízdárny. Starostka v rozhoru také mluvila o zařazení Terezína na Seznam světového dědictví UNESCO.

Obrázek 10 Dělostřelecké kasárny 2010

Zdroj: Euro.cz, 2009.

Zařazení města na tento seznam by mohlo Terezínu pomoci přinést větší zájem turistů i další peníze. Starostka také uvedla, že je velkým problémem ve městě najít kvalitní pracovní místo. Nově opravené budovy by podle ní mohly pomoci rozvinout služby a tím zajistit vzrůst počtu pracovních příležitostí (Archiweb, 2010).

Roky 2011–2013

V těchto letech se o Terezínu na úřadu vlády ani ministerstvech moc nemluvilo. Europrojekt, který měl být v roce 2013 částečně dokončen, vyšuměl do ztracena a přestalo se o něm mluvit. Vládní výbor, který se Terezínu věnoval, prakticky přestal fungovat.

Rok 2014

V roce 2014 se znovu mluvilo o zapsání Terezína na Seznam světového dědictví UNESCO. O zapsání se chtěl zasadit tehdejší ministr kultury Daniel Herman (KDU-ČSL). V červenci 2014 Herman v rozhovoru pro ČT24 uvedl: „*Jsem přesvědčený, že by se Terezín měl stát památkou UNESCO. Myslím si, ta kultura připomínání, o které často hovořím, je symbolizována právě tímto městem a že by to bylo velmi důstojné.*“ (Česká televize, 2014).

Přijetí na se seznam UNESCO by městu přineslo větší pomoc státu s rekonstrukcí města, příliv turistů nebo lepší přístup k dotacím, bez nichž město nemá naději budovy zrekonstruovat. Pro žádost o zařazení města na seznam UNESCO se vyslovila i místostarostka města Hana Rožcová: „*Památky, které jsou zapsány na UNESCO, se nesmějí nechat chátrat. Takže ČR by určitě měla zájem o to, aby se historická pevnost opravila celá.*“ (Česká televize, 2014).

Premiér Bohuslav Sobotka (ČSSD) mluvil o tom, že Terezín by při žádosti mohl spolupracovat s Francií. Francie totiž uspěla s pevnostmi ve stejném stylu již v roce 2007, tyto pevnosti byly na seznam následně zařazeny (Česká televize, 2014).

Premiér Sobotka také při návštěvě Terezína prohlásil, že se hodlá zasadit o to, aby česká vláda věnovala Terezínu náležitou pozornost. Prvním krokem bylo znovuoživení vládního výboru pro Terezín, dalším pak podpora žádosti o zapsání města na seznam UNESCO. O budoucnosti města také mluvil předseda Evropského parlamentu Martin Schulz, který se Sobotkou i starostkou obce probíral budoucnost města. Tehdy uvedl: „*Děkuji za přijetí, kterého si mi dostalo ve vašem městě. Už krátké zastavení na památných místech a seznámení s tragédií tisíců lidí ve mně vyvolalo zneklidňující pocity, a to už proto, že jsem Němec. Po celou svou politickou dráhu cítím nutnost, aby se Německo hlásilo k demokracii a lidským právům. Než jsem získal mandát v Evropském parlamentu, 11 let jsem byl starostou. Vím tedy, jak je těžká role starosty ve městě takto zatíženém minulostí, ale i ve městě, které hledá svou budoucnost. Já, ani pan premiér vám nemůžeme slíbit, že vyřešíme všechna vaše města. Rozhodně se však budu snažit pomoci k rozvoji jeho budoucnosti.*“ (Deník.cz, 2014).

Obrázek 11 Sobotka a Schulz v Terezíně

Zdroj: Litoměřický deník, 2014.

Rok 2015

V roce 2015 se začal řešit již opravdu havarijní stav Žižkovských kasáren. Město obdrželo od statiků zprávu o stavu areálu, která opravdu nebyla příznivá. Ministerstvo kultury obdrželo od města žádost o pomoc, ale ta nebyla vyslyšena. Právě Žižkovy kasárny měly být součástí vysněného univerzitního kampusu, k jehož realizaci nedošlo. Areál kasáren, který byl taktéž zasažen povodněmi, tak chátrá dál. Budově se po povodni v roce 2013 začaly propadat stropy, dochází k uhnívání stropních trámů a rozpad zdí.

Po ztroskotání Europrojektu nemělo město ani stát žádnou jinou alternativu, jak kasárny využít. Přímo do těchto kasáren mělo být investováno 906 milionů korun a z objektu se měly stát ubytovací prostory pro studenty. Město dokonce připravilo realističtější plán, který počítal s polovičním rozpočtem, ale projekt se kvůli nezájmu nakonec nerealizoval.

V rozhovoru pro Litoměřický deník tajemník městského úřadu Miloslav Kubíček uvedl: „*V současné době probíhá hloubkový statický průzkum, z kterého se dozvíme více o stavu narušení objektu a co je s tím zapotřebí dělat.*“ (Lidovky.cz, 2015).

Rok 2016

V roce 2016 s vedením města znovu intenzivně jednal ministr kultury Daniel Hermann. Zástupci města s ministrem znovu probírali možnosti kofinancování záchrany památek. V podstatě se řešilo to stejné jako obvykle, Terezín má finanční prostředky pouze na provozní výdaje, ale na spolufinancování oprav nezbývají žádné. Financování rozvoje města si vedení nemůže dovolit. Ministr kultury Daniel Hermann sdělil následující: „*Plně si*

uvědomuji historický význam tohoto místa a jeho dějinný odkaz, který je právě dnes nanejvýš aktuální. Proto ve spolupráci s Ministerstvem financí prověřuji legislativní a rozpočtové možnosti participace na nákladech údržby města spojené s návštěvností Památníku Terezín. Ty jsou aktuálně vyčísleny na 2,5 mil Kč. Pro tuto problematiku byla navíc ustavena pracovní skupina, která současně pracuje na koncepci využití prázdných a ohrožených objektů a pevnosti vůbec.“ (KDU-ČSL, 2016).

Rok 2017

V říjnu roku 2017 zasáhla Terezín silná vichřice, která poškodila Žižkovské kasárny, konkrétně část jejich střechy. Největší stavba Terezína tak byla ještě ve větším ohrožení než dříve. Centrum studií genocid, které ve městě již tou dobou působilo, přišlo s nápadem na revitalizaci těchto prostor. Bývalé kasárny měly být přebudovány na Mezinárodní muzeum genocidy. Hlavním přínosem rekonstrukce měla být záchrana areálu a přilákání většího množství turistů do města.

Tento projekt by byl obrovsky finančně náročný, Centrum studií genocid proto zvažovalo vytvořit nadační fond a také požádalo o pomoc město. Městu samozřejmě na takové opravy chybí peníze a starostka uvedla, že primární bude oprava střechy kasáren a poté se může plánovat další revitalizace. Pro úplnost uvedla, že revitalizace celých kasáren by vyšla na několik miliard a oprava poničené střechy na částku okolo 50 milionů korun.

Je také patrné, že od roku 2015, kdy se havarijný stav Žižkovských kasáren začal řešit, nedošlo ke zlepšení a pomoc od vlády nepřišla. Dva roky trvající práce mezirezortní skupiny, která byla vytvořena vládou, nepřinesla žádné ovoce (Lidovky.cz, 2017).

Obrázek 12 Žižkovy kasárny (2017)

Zdroj: Památkový kagalot, 2015

Město Terezín také v roce 2017 zažádalo o zapojení do projektu RE:START, který měl napomáhat s obnovou strukturálně postiženým regionům. Tento projekt je pod záštitou Ministerstva pro místní rozvoj a v roce 2022 došlo k jeho znovuspuštění pod názvem RE:START II. Nicméně v roce 2017 Terezín do projektu zařazen nebyl (Ústecký kraj, 2017).

Rok 2018

Rok 2018 byl přechodným rokem v komunální i vrcholné politice, protože se konaly parlamentní i komunální volby. V Terezíně bylo zvoleno nové zastupitelstvo i s novým starostou. Vedení radnice se obměnilo a dalo si za cíl více jednat s vládou a krajem o pomoci Terezínu. Nový Starosta René Tomášek v prvním prohlášení uvedl, že město je ve zlomovém období, kdy ho kraj i vláda chápou jako jednu velkou památku, čehož je třeba využít. (Litoměřický deník, 2018).

V parlamentních volbách zvítězilo hnutí ANO, které začalo vládnout společně s ČSSD. Premiérem se stal Andrej Babiš z hnutí ANO (Volby.cz, 2023)

Rok 2019

V roce 2019 nastal problém, jelikož sdružení s názvem Terezín – město změny, které bylo vytvořeno za účelem získání a následného využití finančních prostředků na opravy některých památek, mělo v tomto roce končit svou činnost. Úkolem sdružení bylo zároveň památky spravovat. Sdružení díky dotacím investovalo skoro půl miliardy korun a podařilo se mu zrekonstruovat 5 objektů – Kavalír 2, Retranchement 5, Dělostřelecké kasárny, Jízdárnu a okolí Litoměřické brány.

Pokud by činnost sdružení skončila a sdružení by nebylo nikým nahrazeno nebo by mu nebyla prodloužena činnost, hrozilo by úplné uzavření zrekonstruovaných památek. To by v podstatě znamenalo zmaření předchozích investic do rozvoje cestovního ruchu. Do situace se vložil Ústecký kraj, jehož rada navrhla zřízení příspěvkové organizace, která by památky převzala. Ústecký hejtman Oldřich Bubeníček (KSČM) také uvedl, že je důležité, aby kraj i samotné město více spolupracovaly se státem.

Z informací také vyplývá, že na krajské úrovni neměli politici na otázku Terezína jednotný pohled. Vedení kraje tvrdilo, že by se kraj měl více zaměřit na pomoc Terezínu, kdežto opozice kontrovala, že Terezín je spíše záležitostí státu a Ústecký kraj má jiné problémy, jako jsou například nemocnice. Krajský zastupitel a starosta Kadaně Jíří Kulháněk například mluvil takto: „*Chápu, že na tom Terezín není dobře, ale měl by se o to postarat*

stát. Není roli kraje, aby zachraňoval jedno město na úkor jiných měst a hlavně potřeb, které má pro občany řešit kraj.“ (iDNES.cz, 2019).

Ministerstvo kultury také v témže roce uvedlo, že město může čerpat peníze z programu Restart Regenerace městských památkových rezervací, Havarijního programu a dalších. Ministerstvo také tvrdilo, že Terezín dlouhodobě podporuje a že své aktivity plánuje koordinovat s dalšími ministerstvy.

V roce 2019 také vznikla další pracovní skupina s názvem Terezín 2030, která dostala za úkol připravit urbanistickou soutěž s cílem oživit město (Denik.cz, 2019).

Rok 2020

Rok 2020 přinesl vznik nově obnovené vládní pracovní skupiny pro pomoc Terezínu, o její vznik se zasadil premiér Andrej Babiš (ANO). V pracovní skupině zasedli mimo jiných ministr kultury Lubomír Zaorálek (ČSSD) nebo ministryně pro místní rozvoj Klára Dostálová (ANO). Skupina se zaměřila na obnovu pevnostního města Terezín. Andrej Babiš také přislíbil, že se pokusí prosadit, aby památky v Terezíně, byly zařazeny na seznam národních kulturních památek. Ohledně činnosti skupiny Andrej Babiš uvedl: *„Budeme řešit za účasti kraje a města, jakým způsobem bychom mohli pevnost dostat do původního stavu, ročně sem chodí 300 tisíc návštěvníků, ale město má podstatně větší potenciál.*“ (Týden.cz, 2020.)

Starosta Terezína také znovu žádal vládu o pomoc, jelikož město s rozpočtem 50 milionů Kč nemůže ufinancovat opravy, které by si vyžádaly částku okolo 3,2 miliard Kč.

Ministryně Klára Dostálová souhlasila s předsedou hnutí ANO v tom, že se zápisem na seznam národních kulturních památek, by město získalo lepší možnosti financování oprav (Týden.cz, 2020).

Rok 2021

V roce 2021 konečně svitla pro Terezín naděje a vypadalo to, že potřebné finance na rekonstrukci rozpadajících se Žižkovských kasáren město obdrží. Ministerstvo pro místní rozvoj v čele s Klárou Dostálovou (ANO) přislíbilo, že z Národního fondu obnovy městu bude k dispozici částka 700 milionů Kč. V budově tou dobou již chyběla velká část střechy, okna byla bez skelných výplní, trámy napadené hnilobou. Bylo odhadováno, že rekonstrukce vyjde na 1 miliardu Kč. Ministryně Klára Dostálová, která v září 2021 Terezín navštívila, uvedla, že 700 milionů by bylo pokryto z Národního fondu obnovy a zbytek z ostatních dotačních titulů (iDNES.cz, 2021).

Celá rekonstrukce měla být realizována prostřednictvím sdružení Terezín – město změny. V roce 2019 mělo sdružení ukončit svou činnost, ale působení sdružení bylo prodlouženo minimálně do roku 2021.

Cílem rekonstrukce měla být přestavba kasáren na stovky bytových jednotek a místo pro podnikatelskou činnost. Je důležité nevyužívat historické prostory jen jako depozitáře či muzea, jelikož město potřebuje oživit samo o sobě, například vzhledem ke svojí velikosti má velmi málo obyvatel. Historicky mělo město okolo 7 000 obyvatel, v současnosti jich je kolem 1 900.

Starosta města René Tomášek hovořil o rekonstrukci takto: *„Velké objekty, které se po odchodu armády zatím opravily, slouží jako depozitáře různých muzeí a město v podstatě chřadne. My ho nyní potřebujeme oživit, a to je možné pouze prostřednictvím bytové výstavby a zvýšením počtu obyvatel.“* (Litoměřický deník, 2021).

V roce 2021 se počítalo s tím, že práce na budově začnou do dvou let a budou dokončeny v roce 2025. Od roku 2017 se na kasárnách každoročně prováděly jen ty nejnnutnější sanace, aby se budova nezřítíla nebo nebyla hrozbou pro své okolí. své okolí. opravdu celá nepadla nebo neohrožovala její okolí (Denik.cz, 2021).

Rok 2022

Jelikož v roce 2021 proběhly další parlamentní volby situace okolo Terezína se opět výrazně změnila. Vládnoucími stranami jsou od roku 2021 SPOLU (ODS, KDU-ČSL, TOP 09) a PirStan (Piráti, Starostové a nezávislí). Premiérem se stal Petr Fiala (ODS).

V dubnu roku 2022 bylo Terezínu oznámeno, že peníze slíbené na opravu zchátralých Žižkovský kasáren nedostane. Důvodem bylo, že neplní nastavená kritéria pro čerpání financí z Národního plánu oprav. Terezínští radní byli touto situací velmi nepříjemně překvapeni, jelikož přiklepnutí peněz na opravy už brali jako hotovou věc, bohužel opak byl pravdou. Problém je také to, že městu hrozilo a stále hrozí, že stavební úřad může kdykoliv rozhodnout o demolici budovy. Takové rozhodnutí by pro město znamenalo finanční katastrofu, protože finance potřebné na demolici tak rozsáhlého komplexu město nemá. Dalším negativním faktorem je, že město, kraj i stát už do komplexu vložily nemalé finanční prostředky na nutné opravy, pokud by opravdu došlo k demolici budov všechna snaha by přišla vniveč

Ve chvíli, kdy se město dozvědělo o „nepřiklepnutí“ financí, zbývala v podstatě jen jedna možnost, a to pohrozit státu, že město předá objekty zpět do vlastnictví státu a ten se

o ně bude muset postarat. Tajemník města Robert Czetmayer uvedl: „Upozornili jsme ministerstvo pro místní rozvoj, že pokud v historicky krátké době, což v reálném čase vidíme zhruba do konce září, nebude jasné financování oprav, pravděpodobně začneme jednat o opuštění objektu. To by znamenalo vrácení objektu státu.“ (Idnes.cz, 2022).

Změna přišla na podzim roku 2022, konkrétně v říjnu. V tomto měsíci vláda schválila zásadní materiál pro záchranu dvou pevnostních měst – Terezína a Josefova. Obnovu objektů v těchto dvou historických městech inicioval ministr pro místní rozvoj Ivan Bartoš (Piráti). Ivan Bartoš mluvil o tom, že je nutné objekty v Terezíně zachránit, jelikož mají obrovskou historickou hodnotu a že jejich současný stav je ostudou mezinárodního měřítka (Deník.cz, 2022).

Ivan Bartoš na tiskové konferenci v říjnu 2022 uvedl: „Jsem rád, že se mi problém obnovy pevnostních měst v Terezíně a Josefově povedlo přenést na úroveň vlády. Vláda se k dlouholetému problému postavila čelem a jasně řekla, že jí budoucnost těchto dvou unikátních měst není lhostejná. I vzhledem k tomu, že jsou prostory budov v Terezíně spjatý s nejpohutější historií českého národa během 2. světové války, kdy byl Terezín přeměněn na židovské ghetto, je třeba zachovávat paměť národů také prostřednictvím péče o objekty v tomto pevnostním městě. Svým postojem jsme dali jasně najevo, že se chceme podílet na obnově a koncepci budoucího využití obou měst.“ (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2022).

Bylo také podotknuto, že palčivý problém města Terezín řeší různé vlády již několik let, a stále bez výsledků. Proto je důležité, aby vláda zaujala správný strategický postoj a situaci už konečně vyřešila. Za tímto účelem byla v roce 2022 zřízena speciální vládní komise, která propojuje ministra kultury, ministra pro místní rozvoj, ministra financí, starosty obou zmíněných měst a také hejtmany krajů, v nichž se města nachází. Do projektu by měl být zapojen jak veřejný, tak i soukromý sektor (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2022).

Rok 2023

Město Josefov, které spadá pod Jaroměř, bylo zmíněno již v předešlých částech. Terezín s tímto městem spolupracuje, jelikož Josefov má podobné problémy jako Terezín. V minulosti spolu města společně žádala o finanční prostředky na revitalizaci objektů. Prostředky byly městům v roce 2022 schváleny, jak se bude situace dále vyvíjet, se uvidí již v brzké době.

V roce 2023 tato dvě města přišla s myšlenkou společné žádosti o zápis na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO. Terezín se snaží o zápis již od roku 2008. Předešlé roky městům ukázaly, že je pro ně výhodnější spolupracovat a vyjednávat společně. Města spolu mohou žádat o zapsání na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO, jelikož jsou velmi podobná, mají podobné problémy a byla postavena ve stejnou dobu (18. století), ve zkratce se jedná o pevnostní města.

Zatímco Terezín je na českém indikativním seznamu kulturních památek od roku 2008, Josefov tam zatím není. Tato situace by se měla v roce 2023 změnit. Pro změnu je starosta Terezína René Tomášek i starosta Jaroměře Jan Borůvka. Ministerstvo kultury bude navíc český seznam žadatelů v roce 2023 aktualizovat, to znamená, že města mají možnost společně zažádat.

Situace je ale taková, že města spolu sice budou moci žádat o zařazení na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO, ale zařazeny na něj nebudou. Lze tak usuzovat z předešlých zkušeností Terezína, který se snažil podobně přiřadit k francouzské sériové památce, která zahrnuje podobné stavby (Olomoucký deník, 2023).

Shrnutí

V předešlé části jsem rozebral vztahy mezi vládou, krajem a samotným městem Terezín od roku 2006. Za tuto velmi dlouhou dobu se změnilo mnoho věcí, měnily se vlády, vedení kraje a samozřejmě i vedení Terezína. Ale něco se nezměnilo – situace většiny objektů v Terezíně, které potřebují rekonstrukci nebo smysluplné využití. Bohužel posledních 17 let, které jsem mapoval, se většinou opakují stejné situace – je zvolena nová vláda, která slíbí Terezínu pomoc, poté je vytvořen speciální tým, který má vymyslet, jak městu pomoci s objekty, dalším krokem je nějaký „smysluplný“ projekt, poté se začne mluvit o finanční stránce věci a než se situace dořeší, uplynou 4 roky, je zvolena vláda nová, a z projektu sejde. Za sledované období bylo vybráno několik projektů, které by dávaly smysl, ale jednoduše byly po finanční stránce nereálné. Ze všech projektů bych vyzdvihl Europrojekt, který měl opravdu zajímavou vizi udělat z „mrtvého“ městečka Terezín univerzitní městečko Terezín. Univerzitní městečko by bylo plné mladých studentů, restaurací, ubytovacích prostor, obchodů a nově zrekonstruovaných objektů. Tento projekt byl ale atraktivní pouze na papíře a v hlavách autorů, po finanční stránce byl prakticky nerealizovatelný, jelikož byl zkrátka megalomanský.

Nadějí pro město Terezín může být spojení s Josefovem, pokud tato dvě města budou dále spolupracovat mohou dosáhnout lepších výsledků, než kdyby postupovala samostatně. Společné žádosti o finanční prostředky bylo vyhověno a projekt na revitalizaci objektů nabírá reálné obrysy. Bohužel je stále možné, že se vše zastaví a situace se vrátí do stejných kolejí.

Jistou možností je také snaha o zařazení města na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO, zařazení do tohoto prestižního seznamu by městu pomohlo v mnoha směrech. Vedení města by například mohlo mnohem jednodušeji žádat, město by se rovněž stalo pro turisty mnohem více atraktivní.

4.4 Stav města po roce 2006

V předešlých částech vyznívala z textu spíše kritika nepovedených projektů a nesplněných slibů. Ale od roku 2006 se přeci jen podařilo zrealizovat ve městě několik rekonstrukcí či oživit různé prostory.

4.4.1 Integrovaný operační program (IOP)

V roce 2009 byl v Terezíně realizován projekt IOP neboli projekt obnovy historických památek. Projekt byl oficiálně zahájen 15. 3. 2009 a ukončen k 31. 7. 2015. Projekt byl realizován prostřednictvím sdružení Terezín – město změny, náklady na jeho realizaci byly přibližně 470 milionů Kč. Z evropských dotací šlo na projekt 400 milionů a z rozpočtu České republiky asi 70 milionů Kč (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2023).

Hlavním objektem zmíněného projektu je Retranchement 5, který v dnešní době slouží jako informační centrum. V areálu je také muzejní expozice, která se věnuje historii města a pevnosti, jedna z budov je také využívána jako sídlo klubu vojenské historie Terezín.

Druhým z revitalizovaných objektů v rámci projektu je historická Jízdárna z 19. století. Díky rekonstrukci se zchátralá, skoro rozpadlá budova vrátila do původního stavu. Jízdárna také plní svůj původní účel, navíc se v ní pořádají koncerty, výstavy psů nebo konference.

Další součástí IOP je rekonstrukce takzvaného Kavalíru 2. Jedná se o součást vnitřního okruhu terezínské pevnosti. Kavalír 2 je v současnosti využíván jako expozice, která se věnuje životu vojáku v pevnosti, návštěvníci mohou zhlédnout, jak vypadal život vojáků v 18. století. Objekt je také ze 2/3 obýván různými spolky, například Klubem přátel vojenské historie nebo o spolkem Geoz.s., který zde provozuje Muzeum geocachingu. Zajímavou

aktivitou, která do Terezína může přilákat i mladší generaci, je úniková hra, největší v České republice.

Jediným kasárenským objektem, který byl zapojen do tohoto projektu, je komplex dělostřeleckých kasáren. Původním cílem pro využití budovy bylo sídlo pro nadační fond Leo Baecka. Tento nadační fond se bohužel po dvou letech rozpadl a bylo důležité najít pro komplex jiné využití. Podařilo se najít velmi silné partnery, a sice Vysokou školu aplikované psychologie a Centrum studií genocid Terezín. Mezi další subjekty, které dělostřelecké kasárny využívají, patří Cyklistický klub Terezín, Klub modelářů Terezín nebo Institut terezínských skladatelů. Tento objekt se podařilo využít takřka ze 100 %.

Úspěch projektu IOP se pokládá za začátek aktivní prezentace města Terezín jako pevnosti a kulturní a historické památky, která psala svou historii už před druhou světovou válkou.

O projektu IOP je zmínka v předešlé podkapitole (Rok 2010), lze jej tedy považovat za jeden ze slibů, který se opravdu podařilo zrealizovat. Za tento úspěch jsou odpovědní hlavně političtí činitelé Terezína a spolek Terezín – město změny, o pomoc vlády se v tomto případě nejednalo (Strategický plán rozvoje, 2018).

4.4.2 Projekty po roce 2013

Rok 2013 se nesl v duchu ničivých povodní. V roce 2013 již byly vybudovány protipovodňové zábrany, takže se podařilo zabránit proniknutí vody do vnitřního města. Nicméně vnější část byla zaplavena. Ničivá povodeň poškodila mnoho objektů, které byly opraveny po zatím nejhorších povodních v roce 2002. Jednalo se například o systém podzemních chodeb, které bylo potřeba znovu zrekonstruovat, jelikož došlo k narušení statiky a částečným závalům. K podobné situaci došlo u pevnostních příkopů, které musely být taktéž opraveny, díky opravám se stal celý vodní systém pevnosti znovu funkčním a pokud o bude správně udržován, může zajistit odvodnění příkopů.

Celková částka na pokrytí povodňových škod překročila 200 milionů korun. Díky opravám se podařilo odstranit nejen škody, ale také se podařilo zrekonstruovat některé významné památky města.

Mezi dílčí, ale důležité projekty se dá řadit i oprava terezínské kanalizace, která proběhla v letech 2015 až 2016. Kanalizace byla také poškozena povodněmi, jelikož zvýšená hladina spodních vod způsobila poškození stok. Oprava městských kanalizací vyšla na

přibližně 200 mil. Kč. Tento projekt je považován za první krok, který město učinilo v obnově povrchů silnic a chodníků.

Wieserův dům

Jedná se o dům nebo také palác, nacházející se na příjezdové silnici z Litoměřic. Tento dům byl až do roku 2016 v havarijním stavu. Přípravy na rekonstrukci začaly v roce 2014 a projekt byl dokončen v roce 2020, jednalo se o jeden z městských brownfieldů. Většina financí na tento projekt pocházela z evropských dotací (85 %), zbytek financovalo město Terezín (10 %) a stát (5 %). Wieserův dům slouží od roku 2021 jako sídlo Centra genocid Terezín, je zde k vidění stálá expozice historie genocid a jedna z místností je pravidelně využíván jako volební. U otevření budovy v roce 2020 byl i tehdejší premiér Andrej Babiš (ANO). Součástí projektu bylo i vybudování přechodu pro chodce, který zabezpečuje větší bezpečnost chodcům. Celková částka vynaložená na tento projekt byla 131 441 000 Kč (viz příloha 3).

4.4.3 Přehled dotací pro Terezín od roku 2008 do roku 2018

Od roku 2008 do roku 2018 město proinvestovalo něco okolo 1,42 miliardy Kč. Z této částky bylo financována velké množství projektů, do kterých spadá i projekt IPO, který byl finančně nejnáročnější. Mezi další financované projekty spadají různé opravy prostor, kanalizací, chodníku nebo městského osvětlení.

Tabulka 8 Dotace pro Terezín 2008–2018

2008	6 133 000
2009	15 192 051
2010	15 233 838
2011	17 079 398
2012	166 896 929
2013	296 736 151
2014	138 383 025
2015	324 682 539
2016	267 921 985
2017	131 573 269
2018	39 667 697
Celkem	1 419 499 882

Zdroj: Strategie 2030; vlastní zpracování

Z dostupných informací lze soudit, že město je schopno zrealizovat investiční dotace. Problémem ale je, že nemá dostatečné finance na spolufinancování akcí (Strategický plán rozvoje, 2018).

4.4.4 Aktuální stav objektů

Objekty se dle jejich technického stavu dají rozdělit na 3 druhy: budovy v havarijním stavebně technickém stavu, budovy vyžadující celkovou opravu a budovy, které vyžadují údržbu. Další možné dělení je dle významnosti objektu, a to na: velmi významné, středně významné a málo významné. Velikost významu spočívá v tom, jak velký vliv má daný objekt na budoucnost a fungování města.

Obrázek 13 Budovy a plochy vyžadující revitalizaci

Zdroj: Strategický plán rozvoje, 2018

4.4.5 Budovy v havarijním stavu.

Budovám v havarijním stavu již opravdu hrozí zřícení a je důležité je začít opravovat, jakmile to bude možné.

Žižkova kasárna

Tento objekt je v havarijní stavu, má silně poškozenou a místy úplně zřícenou střechu, poškozený krov a stropy v 2. patře. Problémem jsou také staticky narušené či částečně zhroutilé nosné konstrukce ve 2. patře, včetně vnitřní obvodové stěny. Zásadní je také poničení oken, dveří a rozvodů vnitřní infrastruktury. Pokud se s opravou nezačne v průběhu roku 2024, bude nutné objekt strhnout. Žižkovské kasárny patří k nejvýznamnějším objektům v Terezíně. Objekt spadá do vlastnictví města Terezín (ostatně jako všechny

objekty, které potřebují revitalizaci) a rozkládá se na rozloze okolo 10 500 m². Kasárny byly vystavěny v letech 1780 až 1790 a poslední zásadní rekonstrukcí prošly ve druhé polovině 20. století. Objekt v současné době nemá žádné nájemce, jelikož je v havarijním stavu.

Objekt může být po rekonstrukci využíván jako komerční, počítá se s výstavbou bytů, obchodů, kanceláří nebo různých služeb. Dalším možným využitím je sídlo pro některou ze státních institucí. Úplným nebo částečným vlastníkem tohoto objektu by mohl být stát, Ústecký kraj, město Terezín nebo soukromý investor.

Zbrojnice

Dalším objektem, který se nachází v havarijním stavu, je Zbrojnice, jejímž vlastníkem je taktéž město Terezín. Tento objekt se nachází na zastavěné ploše o velikosti 1600 m² a patří mezi významné objekty Terezína. Problémem Zbrojnice je zejména poškozená střecha a krov. Vnitřek budovy je neustále ničen vodou, jelikož do budovy zatéká. Bez brzké opravy se předpokládá zřícení střechy v řádu let. Poslední rekonstrukce objektu proběhla ve druhé polovině 20. století.

Objekt by mohl po rekonstrukci najít využití jako komerční prostor, ve kterém by mohla fungovat různá sportoviště, restaurace, kavárny nebo divadelní sál. Prostor by bylo možné také využít jako sídlo školy nebo státní instituce. Budoucím možným vlastníkem objektu je stát, město Terezín nebo Ústecký kraj.

Proviantní sklad

Proviantní sklad je objekt nacházející se v jižní části města. Sklad se rozkládá na zastavěné ploše o velikosti asi 6000 m². Tento objekt byl postaven mezi lety 1786 až 1789 a byl využíván jako vojenská stavba. V současné době jsou využity pouze prostory v přízemí, v nichž sídlí živnostníci. Poslední rekonstrukce proběhla v polovině 19. století. Problémů má objekt více – sklad má poničenou střechu a krov, do budovy mohutně zatéká voda. Poškozeny jsou také stropy a objevují se rozsáhlé praskliny na zdivu. Objekt je nutné rekonstruovat bezodkladně, jinak hrozí zřícení střechy.

Po rekonstrukci se s budovou počítá jako komerčním prostorem, kde mohou být například obchody, kanceláře nebo byty. Dalším možným využitím je pracoviště pro státní instituci. Vlastníkem objektu mohou být v budoucnosti stát, Ústecký kraj, město Terezín nebo soukromý investor (Velké vojenské objekty Terezín-studie transformace a následného využití území – Analytická část, 2020).

4.4.6 Budovy vyžadující celkovou opravu

U budov, u nichž je třeba opravit všechny části, hrozí, že se dostanou do havarijního stavu.

Nemocnice

Bývalá vojenská nemocnice se řadí mezi velmi významné objekty, které si sice žádají rozsáhlejší opravy, ale jejich stav ještě není havarijní. Objekt nemocnice se rozkládá na zastavěné ploše o velikosti 5500 m², v současné době prostory nemocnice využívají lokální neziskové organizace a komerční nájemníci. Objekt byl vystavěn mezi lety 1780 a 1790, jeho poslední rekonstrukce proběhla v druhé polovině 20. století. Problémem tohoto objektu je, podobně jako u ostatních budov, střecha, stavební otvory (dveře a okna) a rozvody vnitřní infrastruktury. Vlastníkem objektu je město Terezín.

Tento objekt by v budoucnosti mohl najít zajímavé využití, uvažuje se o hotelu, lázních, bytech nebo domovu pro seniory. Dalším možným využitím je prostor pro restauraci, kavárnu, obchody nebo různé jiné služby (Velké vojenské objekty Terezín-studie transformace a následného využití území – Analytická část, 2020)

Kavalír a Bastion 4

Posledními objekty, které mají pro fungování města do budoucnosti velký význam, jsou Kavalír a Bastion 4. Objekt se nachází v západní části města a má rozlohu 25 000 m². V současné době je využíván komerčními nájemci. Poslední opravy na objektu proběhly ve 20. století a interiér bastionu se rekonstruoval v roce 2016. U objektu je nutná oprava střechy a stavebních otvorů, je také potřeba doplnit chybějící zdiva kavalíru a bastionu nebo opravit mosty spojující kavalír a bastion. Tento objekt není v havarijním stavu, ale je nutné provést opravy co nejdříve. Po rekonstrukci poslouží oba objekty komerčním účelům.

Výše uvedené objekty spadají do skupiny s velkým významem pro město z hlediska jeho budoucího fungování. Z tabulky č. 4 lze vyčíst, že město vlastní mnoho dalších objektů, u kterých bude nutná rekonstrukce. Je to samozřejmě běh na dlouhou trať a počítá se s tím, že opravy budou trvat několik desítek let (Velké vojenské objekty Terezín-studie transformace a následného využití území – Analytická část, 2020)

Tabulka 9: Aktuální stav objektů v Terezíně

Havarijní stav	Celková oprava	Údržba
Žižkova kasárna	Nemocnice	Náměstí ČSA
Zbrojnice	Kavalír a Bastion 4	Horní vodní brána
Proviantní sklad	Kavalír a Bastion 6	Ravelin 15
Kontrgarda 22	Kavalír 8	
Jižní část podzemí	Retranchement a Bastion 3	
	Ravelin 18	
	Ravelin 19	
	Bastion 1	
	Bastion 7	
	Bohušovická brána	
	Litoměřická brána	
	Dolní vodní brána	

Zdroj: Plán oprav; vlastní zpracování

4.5 Josefov a Terezín

4.5.1 Josefov

Josefov je české historické město nacházející se poblíž města Jaroměř v Královéhradeckém kraji. Město bylo založeno v roce 1781 na popud císaře Josefa II. jako vojenská pevnost a bylo pojmenováno po něm. V roce 1992 bylo město Josefov spolu s blízkým městem Jaroměř zařazeno na seznam památkově chráněných měst v České republice. Město Josefov bylo spolu s Terezínem vybudováno na příkaz Josefa II.

Město Josefov má zachovalé vojenské opevnění ve tvaru pětiúhelníku, které bylo původně postaveno k obraně proti pruské armádě. V současné době je toto opevnění jednou z nejlépe dochovaných pevností svého druhu v Evropě a je otevřeno pro veřejnost. Kromě toho se v Josefově nachází také synagoga, která je považována za jednu z nejvýznamnějších staveb židovské architektury v České republice.

Josefov je součástí města Jaroměř. Přímo v Josefově žije přibližně 2500 obyvatel. Celkově má Jaroměř asi 12 300 obyvatel (Pevnostní město Josefov, 2023).

4.5.2 Terezín a Josefov

Terezín a Josefov spojuje mnoho skutečností, obě města jsou pevnostní, obě byla založena stejným panovníkem ve stejné době a obě v současné době potřebují pomoc. Dalším spojujícím faktorem obou měst jsou armádní objekty. Objekty v obou městech, které jsou v současné době nevyužívané nebo jen částečně využívané, patřily dříve armádě a také

byly celou svou historií k armádním účelům používané. Dnes mají samosprávy měst problém objekty využít, udržovat a opravit. Obě města postupují nesystematicky, protože místní politici nejsou schopni držet se jednotné vize a potenciál měst využít.

Obě města jsou velmi atraktivní pro filmaře, a to díky skvělým historickým exteriérům. Tento potenciál se daří městům využít, v Terezíně v nedávné době společnost Netflix natočila film *Extraction 2* s Chrisem Hemsworthem v hlavní roli. Je evidentní, že filmaři přivádí do městských kas nemalé finanční prostředky, nicméně ty jsou použity pro jiné účely, než je obnova hipsterských budov.

Vzájemná architektonická podobnost je patrná na obrázcích č. 7 a 8, z leteckých snímků je patrné, že jsou obě pevnosti postaveny za stejným účelem a ve stejné době (viz příloha 1 a příloha 2).

Obrázek 14 Terezín – letecký snímek

Zdroj: Pevnost Terezín, 2012-2018

Obrázek 15 Josefov – letecký snímek

Zdroj: Pevnost Josefov v Jaroměři, 2023

Přesto jsou města v mnoha směrech rozdílná, a to hlavně v oblasti finančních možností. Terezín je samospráva, ve které žije okolo 3000 obyvatel, kdežto Josefov spadá pod Jaroměř, ve které žije okolo 12 000 obyvatel. Tento rozdíl znamená diametrálně odlišné finanční možnosti obou měst. Terezín jako samospráva se musí starat nejen o historické objekty, ale musí také řešit problémy poničených chodníků, silnic nebo pouličního osvětlení, kdežto Josefov se může soustředit hlavně na své historické objekty a ostatní záležitosti má na starosti Jaroměř. Bohužel se může zdát, že je Josefov pro Jaroměř spíše přítěží, která stojí městkou kasu velké peníze.

Situace v Josefově je velmi proměnlivá, záleží na tom, zda v komunálních volbách zvítězí strana, kterým na Josefově záleží, nebo ne. Dalším důležitým rozdílem mezi oběma městy je jejich historie. Terezín je obecně chápán spíše jako „koncentrační tábor“, lidé Terezín navštěvují kvůli jeho tragické historii během 2. světové války, kdežto Josefov je brán čistě jako pevnostní město. Rozdílný je také přístup měst k dobrovolnickým spolkům, které ve městech působí. Josefov je schopen prostřednictvím Jaroměře tyto spolky finančně podpořit, například v opravách pevnostního opevnění města. V Terezíně se politici k těmto dobrovolnickým spolkům staví spíše negativně a nechtějí s nimi na dobrovolnických projektech spolupracovat. Josefov také nemá své objekty v tak havarijním stavu jako Terezín, což může být dáno tím, že o ně bylo v minulosti (ještě pod správou armády) lépe pečováno.

Je také nutné uvést, jak kraj a stát pohlízejí na města. Stát i kraj více důvěřují Josefově v otázkách financí, jelikož v situacích, kdy se rozdělují větší dotace, finanční prostředky obdrží přímo město a vybraná firma provádí technický dozor. Tato důvěra je dána tím, že Josefov spadá pod Jaroměř, která má 4x více obyvatel než město Terezín. U Terezína je situace diametrálně odlišná. Příkladem může být projekt IOP, v jehož rámci do Terezína putovala dotace kolem 0,5 miliardy Kč. Stát se obával, že tak malé město jako Terezín nezvládne hospodařit s tak vysokou částkou, proto bylo vytvořeno sdružení Terezín město změny, ve kterém působí jak úředníci města Terezín, tak úředníci Ústeckého kraje. Stát má v takové sdružení větší důvěru než v samotné město, jelikož v něm jsou zastoupeni lidé dosazení přímo z kraje (Rozhovor Hofman a Hudák).

4.5.3 Spolupráce mezi městy

Politici představitelé Terezína a Josefova spolu nikdy příliš nespolečovali. Města spíše jedno druhé sledovala a zjišťovala, co se tomu druhému podařilo a co nikoliv. Terezín

dlouhou dobu trpěl přesvědčením, že pokud by města spolupracovala a žádala o peníze společně, tak město dostane méně peněz, než když bude o finanční prostředky žádat samo. Spolupráce dlouhou dobu probíhala spíše mezi spolky a lidmi, kteří se o města zajímají a chtějí jim opravdu pomoci. Právě tito lidé se snažili obě města „spřátelit“, jelikož nespornou výhodou takové spolupráce by byla možnost výměny zkušeností a poznatků.

Situace v oblasti spolupráce měst se změnila v momentě, kdy stát města ke spolupráci v podstatě donutil. Cílem této snahy bylo, aby obě města mohla zažádat o vysoké dotační tituly na obnovu historických objektů. Obě města měla za úkol předložit vládní komisi podklady k rekonstrukcím objektů. Od této doby je spolupráce mezi městy mnohem intenzivnější. Spolupráce nyní probíhá mezi zástupci města Terezín, zástupci města Josefov a pověřenou vládní skupinou pro tuto problematiku. Ve vládní komisi je i ministr pro místní rozvoj Ivan Bartoš (Piráti), ministr financí Zbyněk Stanjura (ODS) a ministr kultury Martin Baxa. Cílem spolupráce je opravit a začít využívat historické objekty v obou městech. V Terezíně se jedná zejména o Žižkovy kasárny, starou nemocnici nebo Zbrojnici, v Josefově pak Čtvercové kasárny, Ravelin 13 nebo Bastion 4. Využití objektů by mělo být u obou městech podobné, tj. na byty, kanceláře, prostory pro služby nebo sportoviště.

Důležitá je také spolupráce spolků a sdružení, které ve městech působí. V Terezíně je to sdružení Terezín město změny a zejména Jiří Hofman (člen sdružení) a Josef Czetmayer (tajemník města), za Josefov jsou velmi aktivní náměstkyně hejtmána Martina Berdychová a architekt Lukáš Hudák. Spolupráce také probíhá s pevnostní Vyšehrad, kterou zastupuje Petr Kučera, ředitel NKP Vyšehrad. Aktivita těchto lidí jsou pro spolupráci mezi městy velmi důležité. Jsou to lidé, kteří chtějí pevnostem opravdu pomoci, nemají politické ambice a nedělají to pro zisk. Problém většiny politiků je často ten, že se chtějí pouze udržet u moci a získat uznání za nějaký úspěch. O samotná města jim zase tolik nejde. Příkladem aktivity těchto iniciátorů může být například konference s cílem spojit města s názvem Lidé a hradby, kterou v roce 2022 uspořádal architekt Lukáš Hudák (viz příloha 1 a příloha 2).

4.6 UNESCO

4.6.1 Zapsání na seznam

Dalším bodem spolupráce obou měst je pokus o zapsání měst na Seznam světového dědictví UNESCO. V případě Terezína je situace celkem jasná, Terezín již je na takzvaném indikativním seznamu a jeho zařazení na Seznam světového dědictví UNESCO je teoreticky

možné. Terezín je na indikativním seznamu již od roku 2008, kdy se pevnost chtěla zařadit na Seznam světového dědictví UNESCO společně s dalšími pevnostními městy ve Francii. Toto spojení ale nebylo reálné, jelikož pevnosti ve Francii jsou v mnoha směrech odlišné. V roce 2022 přišli zástupci Josefova s tím, že by se obě města mohla za tímto účelem spojit a zvýšit tím svou šanci na zařazení na Seznam světového dědictví UNESCO, protože byla vystavěna ve stejné době a za stejným účelem. Situace je, ale celkem komplikovaná.

4.6.2 Indikativní seznam

Josefov v současné době není na indikativním seznamu, o zařazení na tento seznam rozhoduje ministerstvo kultury. Ministerstvo je ohledně zařazení Josefova na seznam skeptické. Už jen přítomnost na indikativním seznamu znamená pro město jisté výhody, město může například žádat o dotace z fondů UNESCO.

I v případě, že by byl Josefov zapsán na indikativní seznam, zařazení na Seznam světového dědictví UNESCO byl by poměrně komplikované. UNESCO v dnešní době zařazuje na tento seznam hlavně ty památky, které mají marketingový potenciál. Dá se říct, že UNESCO je marketingový konstrukt, který není zaměřen na památky jako takové, ale spíše na jejich marketingovou prezentaci. Bohužel Terezín ani Josefov nemají finanční možnosti na to, aby mohli silnou marketingovou prezentaci realizovat. Města by potřebovala pomoc od jiných subjektů. Příkladem z nedávné doby můžou být Hornické krajiny Krupka. Tato památka jistě není tak významná jako pevnosti Terezín a Josefov, nicméně získala finanční prostředky na marketingovou kampaň od subjektů z Německa, a na seznam se jim podařilo dostat.

Dalším problémem obou měst je nedostatečně zmapovaná vlastní historie, což je jednou z podmínek zařazení na seznam. Terezín má detailně zpracované pouze období okolo 2. světové války, dřívější období už nikoliv. Tuto skutečnost se snaží změnit nadšenci do historie, příkladem je publikace z roku 2022 autora Jiřího Hofmana s názvem Stavba pevnosti Terezín 1780–1790. Kniha se věnuje příčinám, průběhu a následkům výstavby jedné z posledních, největších a nejunikátnějších bastionových pevností na světě. Další komplikací je, že ani jedno z měst nemá k dispozici oficiální stanovisko statutárních orgánů k zařazení na seznam.

4.6.3 Potenciální zařazení pevností na seznam

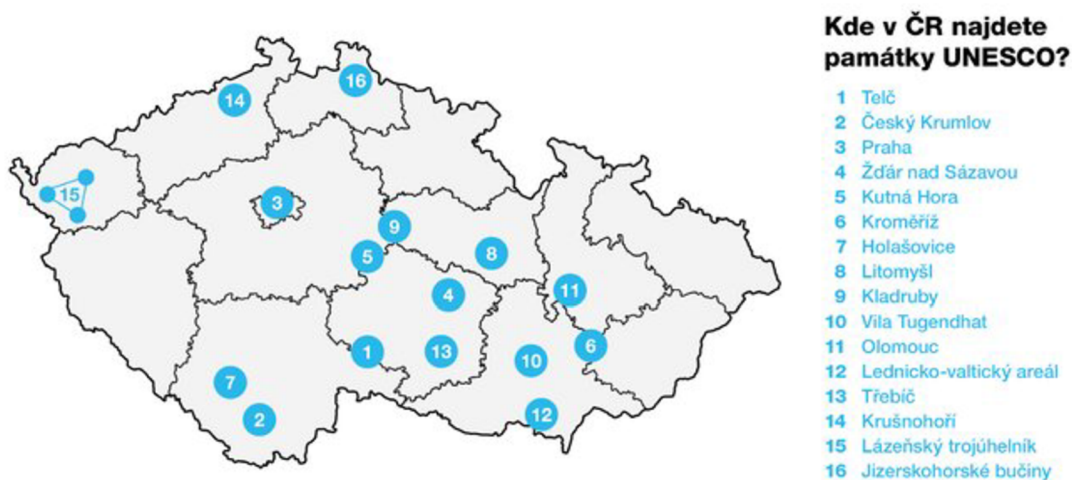
V současné době proto není zařazení pevností na seznam příliš reálné. Řešením je silná pomoc od státu, zejména Ministerstva kultury. Pokud nebude do snahy zapojen stát, Terezín ani Josefov zřejmě nikdy nebudou na seznam zařazení. Respondenti rozhovorů vnímají jako další možnost propojení pevnostních měst napříč Evropou. Podobné pevnosti jako Terezín a Josefov se nacházejí v různých koutech Evropy, jedná se například o Arad v Rumunsku nebo Novy Sad v Srbsku, vybudované ve 2. polovině 18. století, stejně jako Terezín a Josefov.

Potenciální zařazení na seznam UNESCO má své výhody i nevýhody. Mezi výhody lze jistě zařadit větší povědomí o památkách a zvýšení zájmu o ně. Existují případy, kdy se v prvním roce po zařazení zvýšil počet návštěvníků památky oproti roku minulému o 100 %, ale v dalším roce návštěvnost dosahovala opět stejných hodnot jako dříve. Nespornou výhodou je také zvýšení zájmu u asijských turistů, kteří se zaměřují pouze na památky zařazené na seznam UNESCO, příkladem je z celá určitě Český Krumlov. Další výhodou je jednodušší čerpání dotací, památky zařazené na seznam mají vydlážděnou cestu k dotacím.

Mezi nevýhody patří to, že památky zařazené na seznam podléhají přísným kontrolám pod dohledem UNESCO, pro památky musí být také jmenováni restaurátoři a vypracovaná stanoviska. Na opravách památek se už také nemohou podílet dobrovolníci, jako je tomu nyní v Josefově, jelikož na všechny úpravy musí být vypracován projekt dle přísných pravidel (rozhovory Hudák a Hofman).

Na Seznamu světového dědictví UNESCO je zapsáno 16 hmotných památek a 8 nehmotných památek v Česku. Mezi hmotné se řadí například historické centrum Prahy, mezi nehmotné pak Sokolnictví (České dědictví UNESCO, 2023).

Obrázek 16 Mapa hmotných památek UNESCO

Zdroj: Slevomat, 2023

4.7 Transformace sdružení Terezín město změny

4.7.1 Počátek transformace

Jak již bylo zmíněno v části o IOP, v roce 2009 byl vytvořen společný projekt města Terezín a Ústeckého kraje s názvem Terezín – město změny (dále jen TMZ). Toto sdružení mělo za úkol opravit a zpřístupnit čtyři brownfielity (jízdárna, retrachement 5, dělostřeleckou kasárnu, kavalír 2) do roku 2015. Dalších pět let bylo úkolem sdružení udržovat tyto objekty v chodu, to znamená zajišťovat cestovní ruch vázaný na tyto objekty. Na konci roku 2020 ukončilo sdružení svou činnost, a nastala otázka, jak s objekty dále naložit.

4.7.2 Průběh transformace

Již v roce 2018 vedení radnice v čele se starostkou Rožcovou navrhlo kraji, aby se začala řešit budoucnost sdružení TMZ. V dubnu roku 2018 vedení města předložilo kraji návrh rozvoje sdružení TMZ, ve kterém navrhuje předání objektů IOP a části opevnění do vlastnictví kraje. Na podzim roku 2018 proběhly komunální volby a poměry v Terezíně, se změnily, starostou byl zvolen Tomášek, avšak názory na budoucnost TMZ zůstaly i u tohoto vedení města obdobné. Starosta Tomášek a místostarosta Pala začátkem roku 2019 informovali zástupce kraje, že město Terezín i nadále počítá s pomocí Ústeckého kraje, potažmo s převzetím zmíněných objektů krajem. V zastupitelstvu ale nepanovala na návrhu úplná shoda, někteří zastupitelé například navrhovali, aby sdružení převzal Památník

Terezín, návrhy se ale ukázaly jako nereálné. Místostarosta Martin Pala na veřejném jednání zastupitelstva 8. 1. 2019 uvedl, že vedení města probralo všechny možnosti, ale z hlediska rozvoje města by bylo ideální, aby objekty převzal kraj.

Dne 21. 6. 2019 proběhlo jednání mezi správní radou města Terezín a radou Ústeckého kraje, na kterém se zástupcům Terezína podařilo přesvědčit zástupce Ústeckého kraje, aby kraj založil příspěvkovou organizaci, která by převzala činnost TMZ a současně zmíněné majetky. Rozhodnutí bylo takové, že Terezín převede na příspěvkovou organizaci městské objekty bezúplatně a město nebude mít podíl na zisku ze vstupného. Součástí rozhodnutí také bylo, že město bude mít ve správní radě příspěvkové organizace svého zástupce. Přípravu podkladů k převzetí objektů dostal za úkol ředitel TMZ Kubíček.

Podklady byly vytvořeny ve třech variantách. První varianta počítala s převodem pouze opravených budov TMZ (projekt IOP). Druhá varianta přidávala k variantě č. 1 ještě Zbrojnici a severní polovinu opevnění. Poslední, třetí varianta přidala k variantě č. 1 a č. 2 navíc jižní část opevnění a Žižkovy kasárny. Menší rozpor mezi zástupci města a zástupci Ústeckého kraje nastal, když zástupci města doporučovali převzít co největší majetek, naopak zástupci kraje navrhovali převzít co nejméně majetku.

Jednání zastupitelstva na téma předání majetku Ústeckému kraji proběhlo 2. 9. 2019. Zastupitelstvo předběžně schválilo návrh varianty č. 3, který počítal s bezúplatným předáním co největšího majetku do vlastnictví Ústeckého kraje. Rada kraje v listopadu 2019 po jednání s příslušnými odbory rozhodla, že vyslyší argumenty města a přistoupí na variantu č. 2. Město i kraj tak našly kompromis mezi předloženými variantami.

Další jednání mezi Ústeckým krajem a městem Terezín probíhala v roce 2020. Jednání se stále týkala toho, že TMZ i město preferovalo co nejširší variantu. Nakonec byla varianta č. 2 poupravena, jelikož město navrhlo předat i celé jižní opevnění a některé parcely z varianty č. 2 naopak odebrat. Ústecký kraj souhlasil, a vznikla poupravená varianta „2b“. Na základě této dohody byl vypracován definitivní návrh příspěvkové organizace, kde byly přesně specifikovány předávané pozemky a účel, za kterým se budou v budoucnosti využívat. Dále byla vytvořena personální struktura a rozpočet příspěvkové organizace.

4.7.3 Ukončení jednání o transformaci

Celá příprava projektu příspěvkové organizace se v květnu 2020 blížila ke konci a měla nastat realizace. 14.5.2020 proběhlo pracovní zastupitelstvo, na kterém byly přítomni i zástupci kraje, znovu se ještě probíraly detaily, jako podmínky převodu majetku a náplň

nově zřízené příspěvkové organizace. 18.5.2020 se konalo hlasování zastupitelstva zatím jen o záměru převodu konkrétního majetku, následně mělo být připraveno a odsouhlaseno konkrétní znění smlouvy. Za velmi bouřlivého jednání, kterého se účastnili i občané Terezína, zástupci kraje a také budoucí hejtman Ústeckého kraje Schiller, zastupitelstvo záměr zamítlo. Schiller jako kandidát do krajských voleb na zmíněném zasedání zastupitelstva uváděl, že pro město není absolutně výhodné majetek předat do vlastnictví kraje, že kraj potažmo stát může městu pomáhat i bez příspěvkové organizace. Pod vlivem argumentů tehdejšího poslance Schillera a také dalších okolností zastupitelstvo návrh zamítlo. Konečné rozhodnutí zastupitelstva, bylo zdůvodněno tím, že město má strach, že nebude mít vliv na budoucím zacházení s majetkem a že mávnutím ruky předá hodnotný majetek do rukou kraje, bez budoucí kompenzace. Zamítnutí návrhu bylo předáno radě Ústeckého kraje.

4.7.4 Výsledky jednání o transformaci

Jednání neměla tedy příliš šťastný výsledek, protože návrh na převzetí objektů se zdál pro město jako ideální. Městu by totiž odpadlo mnoho starostí spojených hlavně s financováním objektů. Dvouletá práce iniciátorů návrhů tak přišla vniveč. Situace skončila tak, že sdružení TMZ neskončilo k 31. 12. 2020, ale dál funguje a jeho činnost byla prodloužena na neurčito. Problémem je, že město dál musí toto sdružení financovat. Pokud by se transformovalo na příspěvkovou organizaci Ústeckého kraje, jeho financování a správu objektů by měl v gesci Ústecký kraj. Paradoxní na situaci je, že vedení města Terezín žádalo Ústecký kraj, aby majetky převzal a spravoval, ale když přišlo na finální rozhodnutí, zástupci města, kteří návrh iniciovali, hlasovali proti převzetí zmíněného majetku krajem. Pro Ústecký kraj je daleko schůdnější, když financuje svůj vlastní majetek než majetek ve vlastnictví města. Proto by řešení s příspěvkovou organizací bylo ideální (Youtube, 2020).

5 Závěr

Zásadním problémem města Terezín je obrovský majetek, který finančně zatěžuje rozpočet a brání celkovému rozvoji města. Hovoříme o majetku, který čítá něco okolo 20 budov, z nichž některé jsou již v havarijním stavu, a pokud nebudou opravy, hrozí jejich zřícení či nucená demolice. Finance jsou v současné době vynakládány hlavně na menší opravy, které jen oddálí blížící se zřícení budov. Je ale důležité provést kompletní rekonstrukci téměř všech zmíněných objektů, která si ale vyžádá investice v řádech miliard korun. Tak velkými finančními prostředky město ale nedisponuje.

Město samozřejmě potřebuje pomoc od státu nebo alespoň kraje. Bez těchto partnerů je takřka bezmocné, jelikož i v případě, že dostane například dotaci od Evropské unie, musí platit spoluúčast na investicích a jelikož u rekonstrukci rozsáhlých objektů se jedná o investice v řádech miliard, město nemá finanční prostředky na zmíněnou spoluúčast. V průběhu let (v práci jsem zkoumal údaje od roku 2006 do roku 2023) stát i kraj naslibovaly městu mnohé. Mělo se uskutečnit velké množství až megalomanských projektů, které se ale ve většině případů nerealizovaly. Je to zapříčiněno částečně tím, že projekty byly opravdu nerealizovatelné, ale také tím, že na úrovni státu a kraje je velká fluktuace politiků a úředníků a většina z nich má na problematiku Terezína jiný názor. V praxi to znamená, že se začne s nějakým projektem, vládou je jmenována komise pro tento projekt, ale postupem času se změní i vláda a následně jmenovaní politici projekt odepíšou a začnou vymýšlet svůj vlastní projekt. Nejbližší možnému vyřešení problémů byl Terezín v roce 2020. V tomto roce měl Terezín možnost převést veškerý „nepotřebný“ majetek na Ústecký kraj. Terezín ve spolupráci s Ústeckým krajem vymyslel možnost, která by zahrnovala vznik příspěvkové organizace pod vedením Ústeckého kraje. Tato organizace by bezúplatně převzala majetek a musela by se o něj starat, tím by Terezínu opadlo mnoho starostí. Bohužel tento záměr, který se vyjednával přes 2 roky a bylo do něj zapojeno mnoho lidí, nevyšel, jelikož zastupitelstvo města Terezín z nespécifikovaných důvodů návrh na předání majetku odmítlo. Zvláštní na situaci bylo, že mnoho zastupitelů, kteří hlasovali proti návrhu, na celém zmíněném projektu příspěvkové organizace pracovalo.

V diplomové práci jsem se také věnoval komparaci pevností Terezín a Josefov. Josefov jsem si vybral kvůli jeho podobnosti s Terezínem. Obě pevnosti byly vystavěny ve stejné době a v současnosti řeší obdobné problémy. Josefov má také velké množství nevyužívaného majetku, který se postupně rozpadá. Jejich hlavní rozdíl spočívá v tom, že Terezín je samospráva, naopak Josefov je pouze část Jaroměře. Josefov má v tomto výhodu,

protože má tak lepší finanční možnosti, Terezín musí řešit kromě chátrajících objektů i běžnou údržbu města, například opravy osvětlení nebo chodníků. Bohužel Josefov občas doplácí na politickou situaci v Jaroměři, jelikož zvolení zastupitelé se často rozhodují podle toho odkud pochází. Zastupitelé pocházející přímo z Josefova samozřejmě městské části chtějí co nejvíce pomoci, naopak zastupitelé, kteří nejsou k pevnosti Josefov nijak vázáni, jsou k různým investicím spíše zdrženliví. Společným problémem obou měst je nesystematičnost v postupech týkajících se investic do nevyužívaných objektů, političtí činitelé v obou pevnostech nedokážou využít potenciál chátrajících objektů, což samozřejmě souvisí s nedostatkem financí. Nevyužitou příležitostí byla v minulosti spolupráce obou pevností, obě pevnosti pracovaly samostatně, ale společně ne. To se změnilo v roce 2022, kdy oba subjekty začaly spolupracovat. Společně žádají o dotace na různé objekty a v budoucnu by pevnosti chtěly společně žádat o zápis na Seznam světového dědictví UNESCO. Problémem ale je, že Josefov není ani na indikativním seznamu, tudíž pevnosti v současné době nemohou o zapsání společně žádat. Ministerstvo kultury, které rozhoduje o zařazení na indikativní seznam, se k žádosti Josefa zatím staví spíše negativně.

Podle informací, které jsem za dobu zpracování diplomové práce získal, je jediným ideálním řešením pro Terezín, vytvoření obdobné spolupráce s Ústeckým krajem, tak jak byla zamýšlena v roce 2020. Pokud by se povedlo převést chátrající majetek na Ústecký kraj, Terezínu by se v mnohém uvolnily ruce. Ideální by byla forma příspěvkové organizace, která by spravovala dané objekty. Správa by v praxi znamenala rekonstrukci a následné využití objektů. Terezín by sice objekty, již neměl ve svém majetku a v podstatě by ztratil vliv nad tím, co s objekty bude v budoucnosti. ale nemusel by je ze svých vlastních financí opravovat a zajišťovat jejich chod. Současný stav je opravdu neudržitelný, bylo by obrovskou chybou a v podstatě ostudou nechat historické objekty zchátrat a následně zdemolovat.

6 Seznam použitých zdrojů

Seznam použité literatury

- BALÍK, S., *Metodologie výzkumu komunální politiky*. In FIALA, P. a STRMISKA, M. Víceúrovňové vládnutí: teorie, přístupy, metody. 1. vyd. Brno: ISPO - CDK, 2005., ISBN 80-7325-074-8.
- BALÍK, S. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4.
- BERNARD, J. *Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2011. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-069-8.
- ČMEJREK, J., ČOPIK, J., 2016. *Veřejná správa*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Ekonomická fakulta. ISBN: 978-80-7394-578-7.
- ČMEREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPIK, J., *Demokracie v lokálním politickém prostoru*, Grada Publishing, a.s., 1. vyd. Praha 2010, ISBN 978-80-87168-10-3
- Dokoupil, J., Ježek, J.; Matušková, A. *Regionální disparity v České republice, jejich vnímání a představy o řešení*. Plzeň: Západočeská univerzita, 2008. CDs. ISBN 978-80-7043-760-5
- FOTR, J. *Tvorba strategie a strategické plánování: teorie a praxe*. Praha: Grada, 2012. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3985-4.
- HEINELT, H., HLEPAS, N. K. (2006). *Typologies of Local Government Systems*. In Bäck, H., H. Heinelt, A. Magnier (eds.) *The European Mayor. Political Leaders in the Changing Context of Local Democracy*. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften.
- HOFMAN, J. *Vlasti k obraně, matce ke cti: stavba pevnosti Tereziín 1780-1790*. České Budějovice: Bohumír Němec - Veduta, 2022. Lidé a hradby. ISBN 978-80-88030-69-0
- HRABALOVÁ, S. *Teorie a praxe rozvoje měst a obcí*. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2004. ISBN 80-210-3356-8.
- JANEČKOVÁ, L., VAŠTIKOVÁ, M. *Marketing měst a obcí*. Praha: Grada, 1999. Města a obce. ISBN 80-7169-750-8.
- JEŽEK, J. *Budování konkurenceschopnosti měst a regionů v teorii a praxi*. V Plzni : Západočeská univerzita, 2007. ISBN 978-80-7043-632-5

- KADEŘÁBKOVÁ, J. MATES, P. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*, 2. rozš. vyd. Praha: Codex Bohemia, 1998. ISBN 80-85963-69-8.
- KÖNIG, P. *Rozpočet a politiky Evropské unie: příležitost pro změnu*. 2., aktualiz. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-011-9.
- KOUDELKA, Z. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.
- MALLYA, T. *Základy strategického řízení a rozhodování*. Praha: Grada, 2007. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-1911-5.
- MOURITZEN, P. E.; SVARA, J. H. *Leadership at the Apex: Politicians and Administrators in Western Local Governments*. Pittsburgh. University of Pittsburgh Press, 2002.
- OTRUSINOVÁ, M., KUBÍČKOVÁ, D. *Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek: po novele zákona o účetnictví*. V Praze: C. H. Beck, 2011. C.H. Beck pro praxi. ISBN 978-80-7400-342-4.
- PAVLÍK, M. *Jak úspěšně řídit obec a region: cíle, nástroje, trendy, zahraniční zkušenosti*. Praha: Grada, 2014. Manažer. ISBN 978-80-247-5256-3.
- PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004. ISBN 80-7261-086-4.
- PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada). ISBN 978-80-247-5608-0.
- PŮČEK, M., KOPPITZ, D. *Strategické plánování a řízení pro města, obce a regiony*. Praha: Národní síť Zdravých měst ČR, 2012. ISBN 978-80-260-2788-1.
- SRPOVÁ, J., ŘEHOŘ, V. *Základy podnikání: teoretické poznatky, příklady a zkušenosti českých podnikatelů*. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3339-5.
- *Statutární města České republiky*. Praha: Český statistický úřad, 1992. 103 s
- TICHÁ, I., HRON, J. *Strategické řízení*. Praha: Credit, 2002. ISBN 978-80-213-0922-7.
- WOKOUN, R. *Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0.

Seznam použitých internetových zdrojů

- Navštivte nás: Turistický portál města Terezín. Turistický portál města Terezín: Titulní stránka [online]. [cit. 2023-01-22] Dostupné z: <http://www.terezin.cz/navstivte-nas/d1051>
- Historie pevnosti | Historie pevnosti Terezín | Pevnost Terezín. Pevnost Terezín [online]. [cit. 16.02.2023]. Dostupné z: <http://fort-terezin.cz/historie-pevnosti-terezin/historie-pevnosti.html>
- Vývoj natality a mortality v letech 2000-2021 [online]. [cit. 2022-01-27] Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-obce-cr>
- 3D model pevnosti. Pevnost Terezín – populárně-naučný web. Pevnost Terezín – populárně-naučný web [online]. [cit. 16.01.2023]. Dostupné z: <https://www.pevnostterezin.cz/3d-model-pevnosti/>
- Výrobní závody – Emco spol. s r. o. Mysli na zdraví – Emco spol. s r. o. [online]. [cit. 16.01.2023]. Dostupné z: <https://emco.cz/vyrobní-zavody-spolecnosti-emco/>
- Terezín se chce proměnit v Oxford. Univerzita Karlova [online]. Univerzita Karlova v Praze [cit. 16.03.2023]. Dostupné z: <https://tarantula.ruk.cuni.cz/UDALOSTI-8497.html>
- Návštěvnost turistických cílů 2021 – Tourdata. Tourdata – Tourdata – data o cestovním ruchu [online]. [cit. 17.01.2023]. Dostupné z: <https://tourdata.cz/data/navstevnost-turistickych-cilu-2021/>
- Ústecký kraj prezentoval Europrojekt Terezín: Ústecký kraj. Ústecký kraj: Titulní stránka [online]. [cit. 17.01.2023]. Dostupné z: <https://www.kr-ustecky.cz/ustecky-kraj-prezentoval-europrojekt-terezin/d-625995>
- Unavení válkou. Město Terezín se chce prezentovat jinak než jako pietní místo holocaustu - Euro.cz. Euro.cz - Ekonomika, byznys, finance [online]. [cit. 18.01.2023]. Dostupné z: <https://www.euro.cz/clanky/unaveni-valkou-1458058/>
- Ivan Wilhelm: Terezín zachráníme – iForum. [online]. Copyright © 2012 Univerzita Karlova [cit. 18.01.2023]. Dostupné z: <https://iforum.cuni.cz/IFORUM-3951.html>
- Vláda chce podpořit obnovu Terezína | Radio Prague International. Zprávy z České republiky [online]. [cit. 18.01.2023]. Dostupné z: <https://cesky.radio.cz/vlada-chce-podporit-obnovu-terezina-8622934>
- Záchrana historického města trvá roky. Hospodářské noviny archiv. [online]. [cit. 18.01.2023]. Dostupné z: <https://archiv.hn.cz/c1-21617250-zachrana-historickeho-mesta-trva-roky>

- Archiweb.cz - Vláda ve středu projedná, jak pomůže Terezínu. archiweb.cz [online]., [cit. 19.01.2023]. Dostupné z: <https://www.archiweb.cz/en/n/home/vlada-ve-stredu-projedna-jak-pomuze-terezinu>
- MMR: Podpora obnovy a rozvoje Terezína | Vláda ČR. Úvodní stránka | Vláda ČR [online]. [cit. 19.01.2023]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/mmr:-podpora-obnovy-a-rozvoje-terezina-41148/>
- Podepsání Terezínské deklarace: Ústecký kraj. Ústecký kraj: Titulní stránka [online]. [cit. 19.01.2023]. Dostupné z: <https://www.kr-ustecky.cz/podepsani-terezinske-deklarace/d-1648516/p1=240548>
- Unavení válkou. Město Terezín se chce prezentovat jinak než jako pietní místo holocaustu - Euro.cz. Euro.cz - Ekonomika, byznys, finance [online]. [cit. 20.01.2023]. Dostupné z: <https://www.euro.cz/clanky/unaveni-valkou-1458058/>
- Monitor Státní Pokladny- Město Terezín. Monitor Státní Pokladny [online]. [cit. 20.01.2023]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00264474/prehled?rad=t&obdobi=2212>
- Archiweb.cz - Terezín je napůl opuštěné město. archiweb.cz [online]. [cit. 19.01.2023] Dostupné z: <https://www.archiweb.cz/n/domaci/terezin-je-napul-opustene-mesto>
- ČT24. Terezín by se rád podíval do seznamu UNESCO [online]. [cit. 19.01.2023] Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1026785-terezin-se-rad-podival-do-se-znamu-unesco>
- Bohuslav Sobotka a Martin Schulz podpoří Terezín – Litoměřický deník. Litoměřický deník – informace, které jsou vám nejbliž [online]. [cit. 20.01.2023]. Dostupné z: https://litomericky.denik.cz/zpravy_region/bohuslav-sobotka-a-martin-schulz-podpori-terezin-20140411.html
- Lidovky.cz. Za války tam hráli terezínští vězni fotbal. Teď se bývalé kasárny rozpadají. [online]. [cit. 20.01.2023]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/domov/za-valky-tam-hrali-terezinsti-vezni-fotbal-ted-byvale-kasarny-chatraji.A150619_133619_In_domov
- KDU-ČSL – Daniel Herman jednal v Terezíně o další spolupráci i možnostech finanční podpory rozvoje města. Object moved [online]. [cit. 21.01.2023]. Dostupné z: <https://www.kdu.cz/aktualne/archiv/2016/daniel-herman-jednal-v-terezine-o-dalsi-spolupraci>
- Lidovky.cz. Unikátní přeměna Terezína? V areálu pevnosti může vyrůst mezinárodní muzeum genocidy [online]. [cit. 21.01.2023]. Dostupné

z:http://www.lidovky.cz/domov/unikatni-plan-premeny-terezina-v-arealu-znicenych-kasaren-chteji-mezinarodni-muzem-genocidy.A171109_143138_In_domov_sk

- Kasárna tzv. Velká pěchotní (Jana Žižky z Trocnova) - Památkový Katalog. Památkový Katalog [online]. [cit. 21.01.2023]. Dostupné z: <https://www.pamatkovykatalog.cz/pravni-ochrana/kasarna-tzv-velka-pechotni-jana-zizky-z-trocnova-155401>
- Ústecký kraj. Schválení akčního plánu projektu RE-START, vláda zatím odkládá[online]. [cit. 22.01.2023] Dostupné z: <https://www.kr-ustecky.cz/schvaleni-akcniho-planu-projektu-re-start-vlada-zatim-odlozila/d-171406>
- Starostou Terezína zvolí noví zastupitelé podnikatele Tomáška – Litoměřický deník. *Litoměřický deník* – informace, které vám jsou nejbliž. [online]. [cit. 22.01.2023] Dostupné z: Starostou Terezína zvolili noví zastupitelé podnikatele Tomáška - Litoměřický deník (denik.cz)
- Terezín potřebuje miliardy. Stát se musí postavit čelem, říká hejtman. iDnes.cz [online]. [cit. 22.01.2023] Dostupné z:http://www.idnes.cz/usti/zpravy/terezin-kluka-ghetto-rekonstrukce-miliardy-dotace-pala.A190821_110816_usti-zpravy_grr
- Babiš: Pro obnovu památek vznikne vládní pracovní skupina | Týden.cz. Týden.cz - Aktuální zpravodajství v souvislostech [online]. [cit. 23.01.2023]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/babis-pro-obnovu-pamatek-vznikne-vladni-pracovni-skupina_546278.html
- Chátrající kasárny v Terezíně se dočkají rekonstrukce. Vzniknout mají byty. *Litoměřický deník* – informace, které vám jsou nejbliž. [online]. [cit. 23.01.2023] Dostupné z: Chátrající kasárna v Terezíně se dočkají rekonstrukce. Vzniknout mají byty - Deník.cz (denik.cz)
- Slíbené peníze na opravy nebudou. Terezín zvažuje, že se kasáren vzdá.iDnes.cz [online]. [cit. 23.01.2023] Dostupné z: https://www.idnes.cz/usti/zpravy/terezin-kasarna-dotace-opravy-penize-nebudou-navrat-stat.A220408_143659_usti-zpravy_grr
- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR – Bartoš: Naděje na záchranu chátrajících památek v Terezíně a Josefově vzrostla. Vláda schválila mate. Object moved [online]. [cit. 23.01.2023]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/ostatni/web/novinky/bartos-nadeje-na-zachranu-chatrajicich-pamatek-v-t>
- Štědrá dotace. Vláda pošle do Terezína a Josefova skoro pět miliard – Litoměřický deník. *Litoměřický deník* – informace, které vám jsou nejbliž. [online]. [cit. 22.01.2023]

Dostupné z: Štědrá dotace. Vláda pošle do Terezína a Josefova skoro pět miliard - Deník.cz (denik.cz)

- Josefov s Terezínem chtějí do UNESCO. Ministerstvo kultury je skeptické – Olomoucký deník. Olomoucký deník – informace, které jsou vám nejbliž [online]. [cit. 24.01.2023]. Dostupné z: <https://olomoucky.denik.cz/denik-v-regionech/terezin-josefov-unesco.html>
- IROP - Ministerstvo pro místní rozvoj ČR - Terezín - projekt oživení historických památek. [online]. [cit. 26.01.2023]. Dostupné z: <https://irop.mmr.cz/cs/projekty/iop/terezin-projekt-oziveni-historickych-pamatek>
- O nás – o organizaci + stručná historie areálu – Pevnostní město Josefov. [online] [cit. 26.01.2023]. Dostupné z: <http://www.pevnostjosefov.cz/o-nas/>
- UNESCO památky – České dědictví UNESCO. Šestnáct českých divů světa – České dědictví UNESCO [online]. [cit. 27.01.2023]. Dostupné z: <https://www.unesco-czech.cz/unesco-pamatky/>
- České památky UNESCO: místa, která okouzila celý svět. Slevomat.cz Praha – cesta k zážitkům [online]. [cit. 27.01.2023]. Dostupné z: <https://www.slevomat.cz/magazin/1784-pamatky-unesco-cr>
- Projekt nové příspěvkové organizace Ústeckého kraje „Pevnost Terezín“: Terezín – město změny. Terezín – město změny: Titulní stránka [online]. [cit. 27.01.2023]. Dostupné z: <http://projekt-terezin.cz/projekt-nove-prispevkove-organizace-usteckeho-kraje-pevnost-terezin/d-1059/p1=1071>
- Věda a výzkum v rámci resortu MPSV. MPSV. [online]. [cit. 16.01.2023] Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/veda-a-vyzkum-v-ramci-resortu-mpsv>
- Zastupitelstvo města Terezín - 3. zasedání ze dne 18.5.2020 - YouTube. [online]. [cit. 20.02.2023]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=YlhdxRgUz-M&ab_channel=M%C4%9BstoTerez%C3%ADn
- Počet obyvatel v roce 2019. [online]. [cit. 2022-01-28] Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2018/kv21111?xjazyk=CZ&xid=0&xv=23&xdz=2&xnumnuts=4203&xobec=565717&xstrana=0&xstat=0&xodkaz=1>
- #CzechTourism. [online]. CzechTourism [cit. 17.01.2023]. Dostupné z: <https://www.czechtourism.cz/cs-CZ/a379e3ab-cae1-419c-9094-6a8f4f244128/article/turiste-maji-v-ceske-republice-nejradeji-zoologick>

- Prohlížení–Národní geoportál INSPIRE. [online]. [cit. 2023-01-22] Dostupné z:<https://geoportal.gov.cz/web/guest/map>
- Pevnost Josefov v Jaroměři. [online]. [cit. 26.01.2023]. Dostupné z:<http://www.kudyznudy.cz/ceska-nej/architektonicke/pevnost-josefov-v-jaromeri>

Seznam dalších použitých zdrojů

- *Revitalizace města Terezín*, 2022.
- *Strategický plán – Strategie Terezín 2030*, 2019. Dostupné také z: http://www.mestoterezin.cz/assets/File.ashx?id_org=16647&id_dokumenty=144352
- *Velké vojenské objekty Terezín —studie transformace a následného využití území – Analytická část*, 2020. Terezín: Sdružení Lajka.
- *Velké vojenské objekty Terezín—studie transformace a následného využití území – Implementární část část*, 2020. Terezín: Sdružení Lajka.

Rozhovory

- Rozhovor 1 s historikem a pracovníkem sdružení Terezín město změny Jiřím Hofmanem ze dne 28. 2. 2023
- Rozhovor 2 s architektem a iniciátorem spolupráce mezi Terezínem a Josefovem Ing. Lukášem Hudákem ze dne 2. 3. 2023
- Rozhovor 3 se zastupitelkou Hanou Rožcovou (Ženy Terezínska) ze dne 25. 11. 2020
- Rozhovor 4 se zastupitelem Romanem Vítkem (STAN) ze dne 29. 11. 2020

7 Seznam obrázků tabulek a grafů

Seznam obrázků

Obrázek 1 Poloha Terezína	25
Obrázek 2 Geomorfologická mapa.....	26
Obrázek 3 Znak a vlajka města Terezín	26
Obrázek 4 Terezín a přilehlé obce.....	27
Obrázek 5 Pevnost Terezín.....	28
Obrázek 6 Areál firmy Emco v Hrdlech	31
Obrázek 7 Vysoká škola aplikované psychologie.....	33
Obrázek 8 Vizualizace univerzitního kampusu.....	38
Obrázek 9 Wieserův dům před rekonstrukcí	41
Obrázek 10 Dělostřelecké kasárny 2010	42
Obrázek 11 Sobotka a Schulz v Terezíně.....	44
Obrázek 12 Žižkovy kasárny (2017).....	45
Obrázek 13 Budovy a plochy vyžadující revitalizaci.....	54
Obrázek 14 Terezín – letecký snímek	58
Obrázek 15 Josefov – letecký snímek	58
Obrázek 16 Mapa hmotných památek UNESCO.....	63

Seznam tabulek

Tabulka 1 Vývoj sídelní kultury	11
Tabulka 2: Věkové složení obyvatelstva Terezína od roku 2012 do roku 2021	30
Tabulka 3: Návštěvnost pietních míst	34
Tabulka 4 Příjmy města v roce 2022.....	35
Tabulka 5: Výdaje města v roce 2022	35
Tabulka 6 Schodek rozpočtu města v roce 2022.....	36
Tabulka 7 Seznam budov a prostor ve vlastnictví města	36
Tabulka 8 Dotace pro Terezín 2008–2018	53
Tabulka 9: Aktuální stav objektů v Terezíně	57

Seznam grafů

Graf 1 Vývoj počtu obyvatel od roku 1869 do roku 2021 dle výsledků sčítání obyvatel ...	29
Graf 2 Vývoj počtu obyvatel od roku 2010 do roku 2021	29
Graf 3 Vývoj nezaměstnanosti od roku 2014 do roku 2021.....	31
Graf 4 Vzdělanost a školství	32

8 Přílohy

Příloha 1 Rozhovor č. 2 – Jiří Hofman	77
Příloha 2 Rozhovor č. 2 – Ing. Lukáš Hudák	80
Příloha 3 Rozhovor č. 3 – Hana Rožcová.....	82
Příloha 4 Rozhovor č. 4 – Roman Vitek.....	84

8.1 Příloha 1 Rozhovor č. 2 – Jiří Hofman

Kdy a proč vznikla spolupráce s městem Josefov (Jaroměř)?

„Příspěvková organizace města Jaroměř, Mezinárodní organizace forte cultura, společná propagace, Terezín, Vyšehrad, Josefov a Hradec Králové. Konference mezinárodní, cestovní ruch. Mezi městy není tak těsná, řeší stejné problémy, velké majetky. Vládní komise s cílem řešit pevnosti, obě dvě pevnosti podklady pro vládní komise.“

Za jakým účelem tato spolupráce vznikla?

„Spolupráce vznikla v podstatě, kvůli nátlaku státu. Města spolu mají žádat o dotační titul společně. Do teď města nespolupracovala, jen se od sebe okukovala, co a jak druhé město dělá.“

Jaké vnímáte výhody spolupráce, případně nevýhody?

Výhodou může být, že se města mohou od sebe vzájemně učit. Terezín dlouho trpěl dojmem, že pokud budou společně žádat o peníze, finance se budou mezi tyto dvě města dělit a Terezín na tom bude hůř než do teď.

Mluví se o dotaci pro obě města ve výši až kolem 4,7 miliard Kč, na jaké objekty bude chtít město peníze využít?

„Rekonstrukce by se měla týkat v podstatě všech objektů, které dosud neprošly revitalizací. Primárním a prvním cílem je rekonstrukce Žižkových kasáren, dále se jedná o opevnění města a podzemní chodby. Žižkovy kasárny by po rekonstrukci měly z 50 % sloužit jako bytové zařízení (přibližně 120 bytů), kanceláře a ostatní služby pro bytové zařízení (jako pekárna, obchod apod.). Problémem je, že Terezín současnosti nenabízí žádné kanceláře čili do města nepřicházejí nové možnosti rozvoje.“

Jaký máte pohled na společnou žádost Terezína a Josefova o zařazení na seznam světového dědictví UNESCO?

„V současnosti je na indikativním seznamu pouze Terezín. Josefov jako další pevnostní město by se chtělo zařadit na indikativní seznam společně s Terezínem. Problémem je, že UNESCO je v současnosti spíše marketingový konstrukt, který není až tak zaměřený na památky, jako na dostatečnou marketingovou prezentaci žadatelů. Příkladem mohou být Hornické krajiny Krupka, není to tak významné jako Terezín, ale marketingová prezentace dotovaná penězi z Německa se zasloužila o zapsání na seznam. Problémem Terezína i Josefova je, že nemají dostatečně zpracovanou svou historii (Terezín pouze

období okolo 2. světové války) a obě města ani nemají oficiální stanovisko od statutárních orgánů. Terezín dříve žádal o napojení na Francouzské pevnosti, ale ty jsou dosti odlišné od pevnosti Terezín.“

Vidíte zařazení měst na seznam reálně?

„V současnosti nevnímám zařazení měst na seznam reálně, ale do budoucna ano. Bude ale potřeba velká podpora vlády, zejména Ministerstva kultury. Jako možnost vnímám propojení dalších pevnostních města jako jsou Arad (Rumunsko), Novy Sad (Srbsko) a dalších. Potenciál zde určitě je.“

Co je v současné době největším problémem města?

„Největším problémem města je samotné město. Vedení Terezína nemá systém, majetky jsou bez využití a bez zatížení. Za posledních 20 let jsou změny minimální. Problém nastal po odchodu armády z města, Terezín je bez státu nesoběstačný. Řeší se pouze akutní problémy jako opravy střech. Neexistuje systematická práce, která by určila budoucí rozvoj města. Když se vydělají nějaké peníze, příkladem může být natáčení filmu (Hollywoodský Extraxtion 2), tak se vydělané peníze neinvestují do rekonstrukcí, ale odchází jinam. Problémem jsou také dotační tituly, které se vypíší půl roku před žádostí o dotaci, je problémem zajistit kvalitní projektovou dokumentaci a také účel využití, zda budou rekonstruovanou budovu využívat například neziskovky, školy nebo soukromník.“

Kdy vzniklo a na jakém principu funguje sdružení Terezín město změny?

„Sdružení Terezín —město změny vzniklo v roce 2008, kdy se začal vypracovávat projekt IOP. Úkolem sdružení bylo realizovat mezi lety 2009 až 2015 rekonstrukce objektů v rámci projektu IOP. Od roku 2015 bylo úkolem sdružení provádět takzvanou udržitelnost těchto objektů. V rámci projektu IOP se investovalo 0,5 miliardy korun. Sdružení mělo fungovat do roku 2020, poté nastala otázka, co dál. Možnosti byly v podstatě 3: 1) zavřít rekonstruované objekty (nejhorší možnost), 2) prodloužit činnost sdružení a 3) vznik příspěvkové organizace řízené Ústeckým krajem. Jelikož příspěvková organizace byla ‚pohřbena‘ zastupitelstvem města, tak zvítězila možnost prodloužení činnosti sdružení.“

Terezín vs Josefov

„Výhodou Josefova je, že spadá pod větší město (Jaroměř), než je Terezín. Díky tomu má Josefov lepší finanční podmínky, například je zde možnost brigádnických prací na opravách pevnosti. Výhodou cestovního ruchu je, že Josefov je brán pouze jako pevnost,

kdežto Terezín je v povědomí veřejnosti brán jako „koncentrační tábor“. To, že Josefov spadá pod Jaroměř, nemá jen výhody. Někdy je Josefov brán spíše jako přítěž pro Jaroměř a dělá se z něj takzvaná vyloučená lokalita. Problémem je proměnlivá politická situace, záleží, jestli vedení Jaroměře pochází z Josefova, nebo ne. Mezi města nikdy nepanovala tradiční spolupráce. Obě města řeší systémový problémem, majetek dříve patřil armádě, teď jsou města na správu majetku sama. V podstatě zmizel smysl existence měst, jelikož dříve fungovala jako pevnost. Je potřeba hluboká systémová změna ve fungování měst, k tomu je nutná pomoc státu. Pokud na změně budou pracovat pouze města sama, ke změně nikdy nedojde.“

8.2 Příloha 2 Rozhovor č. 2 – Ing. Lukáš Hudák

Jaká je situace v Terezíně a Josefově

„Společným problémem je nesystematičnost obou měst. Josefov má ‚okovy‘ Jaroměře, v podstatě se musí ohýbat podle toho, odkud jsou političtí činitelé. Obě města realizují velké dotační programy i menší aktivity. Výhodou a zároveň nevýhodou je jeho samostatnost, nemusí se řídit podle města, pod které spadá, jako Josefov. Zároveň má daleko víc starostí, jako samospráva musí řešit běžné opravy a údržby, například chodníků nebo pouličního osvětlení. Ani jedna z pevností neumí hospodařit s majetkem a nedokáže jej využít. Města například prodají nějaký majetek za levné peníze soukromým investorům, investoři poté majetek opraví a poté ho dokážou přetavit na místo, které generuje peníze, to by mohla dělat města i samostatně. Důležité je také zmínit, že Josefov si řídí realizaci projektů sám, dostává peníze od kraje nebo od státu napřímo. Terezín například skrze sdružení Terezín – město změny. Josefov vede realizaci pouze za pomoci technických dozorů.“

Jak vnímáte spolupráci mezi Terezínem a Josefovem?

„Spolupráce neprobíhá ideálně, města v současnosti reálně moc nespolupracují. Spolupracují různí iniciátoři, mezi něž se řadím například já, Jiří Hofman, Josef Czetmayer nebo Martina Berdychová. Iniciátoři se snaží o co nejtěsnější spolupráci mezi městy. Sám jsem organizoval konferenci o této spolupráci. Problémem je, že města jsou uzavřená, projekty netransparentní. Ideální by byl severský model.“

Jaké jsou hlavní problémy pevnosti Josefov?

„Problémem je nesystematičnost vedení města. Ale město je v lepší situaci než Terezín. Josefov má lepší městskou zástavbu. Objekty se nerozpadají tak jako v Terezíně. Je to způsobeno nejspíše tím, že armáda se o majetek v minulosti lépe starala (lepší údržba). Současným problémem je, že pevnost Josefov nemá využití pro své majetky, dříve sloužily armádě, dnes nemají využití. Řešením může být vznik příspěvkové organizace pod vedením kraje, tak jako to mělo být v případě Terezína, což se bohužel nepodařilo.“

Mluví se o dotaci pro obě města ve výši až kolem 4,7 miliard Kč, na jaké objekty bude chtít město peníze využít?

„Nevýhodou dotací je, že neexistuje systematičnost, vždy se jen vypracuje projekt na byty, kulturu či řemeslné dílny. V Josefově by se měla opravit nemocnice, čtvercové kasárny, korunní hradby, ravelin 13 a bastion 4. V těchto objektech by měly vzniknout

depozity, obchody, byty a umělecké dílny. Problémem je, že ve finále se většinou zrealizují projekty, které jsou prodělečné, například umělecké dílny nebo depozita.“

Jaký máte pohled na společnou žádost Terezína a Josefova o zařazení na seznam světového dědictví UNESCO?

„Zařazení na seznam světového dědictví UNESCO má své výhody i nevýhody. Již zařazení na indikativní seznam by znamenalo pro Josefov lepší situaci v žádostech o dotace. Další výhodou je větší turistická atraktivita místa. Nevýhodou je větší dohled od UNESCO, pevnost by musela mít svého restaurátora, oficiální stanoviska a pevnost by již nemohla využívat brigádnické práce a využívat místní řemeslníky. Ministr také nechce zařadit Josefov na indikativní seznam, ale hledá pro pevnost jiné možnosti. Místo UNESCO je možnost, propojit oficiálně pevnosti Terezín, Vyšehrad a Josefov.“

Vidíte zařazení měst na seznam reálně?

„Zařazení na Seznam světového dědictví nevidím reálně. Ale rád bych s jeho zařazením pomohl.“

8.3 Příloha 3 Rozhovor č. 3 – Hana Rožcová

Proč jste se rozhodl kandidovat do zastupitelstva města, jaké byly Vaše očekávání a cíle?

„Vzhledem k tomu, že jsem v ZM byla od r. 2006 v různých funkcích a bylo rozpracováno několik důležitých projektů a investičních akcí, chtěla jsem, aby se podařilo jejich dokončení. Pokud by nebyly dokončeny, hrozilo by nebezpečí, že by město muselo vrátet nemalé finanční prostředky, neboť se jednalo o dotační tituly. Cílem bylo volby vyhrát, nebo vytvořit koalici, která bude navazovat na předchozí volební období.“

Jak byla sestavována kandidátní listina Vaší strany? Na kandidátní listině máte 15 lidí, byl pro Vás problém sehnat tento počet a jak jste určovali pořadí na kandidátní listině?

„V r. 2006 se nás tenkrát 15 nespokojených žen dalo dohromady a kandidátní listina byla sestavena bez problémů, další volby se konaly pouze malé změny, z důvodu věku, změny bydliště, nebo časového zaneprázdnění žen. Pořadí bylo určeno podle ochoty jednotlivých žen pracovat pro město a popř. zastávat funkce.“

Kdo všechno se podílel na sestavení programu Vaší volební strany? (jen lídr, jen lidé z popředí kandidátní listiny nebo se radili všichni)

„Volební program byl sestavován na schůzkách a podílelo se na jeho vzniku cca 10 žen. Konečná podoba byla vypracována lídrem kandidátní listiny.“

Co můžete říct o kampani Vaší strany, byla něčím zvláštní od ostatních stran? Využili jste například sociální sítě nebo jste preferovali spíš osobní kontakt s voliči?

„Volební kampaň byla postavena zejména na osobním přístupu a angažovanosti jednotlivých kandidátek v pracovním, společenském a kulturním životě ve městě. Byl využit osobní kontakt s voliči a letáčky, které byly doručeny do každé domácnosti.“

Jak hodnotíte výsledky voleb?

„Dle mého názoru lidé uvěřili nereálným slibům některých volebních uskupení a o konečné podobě složení vedení města rozhodla strana, která měla pouze jednoho zvoleného zastupitele.“

Můžete přiblížit jednání o postech starosty, místostarosty a radních? Jste s výsledky jednání spokojeni?

„S konečným výsledkem jednání o složení vedení města a RM jsem spokojena nebyla. Jednání probíhala, bez mé účasti.“

Jak byste okomentoval politické mechanismy, které fungují ve městě a kdo navrhuje agendu (např. rozvojové cíle, investice)?

„Původní koalice se po 3 měsících rozpadla a zůstal pouze starosta bez rady města a finančního výboru. Po zvolení nové RM a FV se nastavily nové mechanismy fungování radnice. 21. 10. 2019 byl ZM schválen obsáhlý materiál Strategie Terezín 2030, který by měl sloužit pro jednání vlády ČR a určit jak s Terezínem dál.“

Máte, jako zastupitelé, pracovní porady před jednáním veřejného zastupitelstva, popřípadě jak často?

„Před veřejným ZM se scházíme na pracovním jednání. Účast členů zastupitelů města na tomto jednání je většinou poloviční.“

Starosta a místostarosta byli v tomto volebním období zvoleni nejtěsnější možnou většinou hlasů, má tento stav nějaký podstatný vliv na jednání?

„Po odstoupení původních radních byl místostarosta zvolen většinou čl. ZM a na jednáních ZM je též většinové hlasování 13 čl. pro.“

Je rada města schopna prosadit všechny své návrhy při jednání zastupitelstva? Nebo se často stává, že se to radě nepodaří?

„Současná rada je schopna prosadit své návrhy na jednání ZM.“

Existuje strategický plán rozvoje města do následujících let (např. preferované investice)? Jestli ano, jak byl vytvořen a postupujete podle plánu nebo se to nedaří?

(Viz odp. bod č. 7).

V Terezíně se hodně mluvilo o projektu, který počítal s opravou velkého množství budov, které jsou ve vlastnictví města, je tento projekt stále aktuální?

„V Terezíně byly opraveny 4 velké objekty a nyní končí jejich udržitelnost a rozhoduje se k čemu budou dále sloužit. Nyní se dokončuje oprava Wieserova paláce a přichází období udržitelnosti. Další 4 velké objekty jsou v havarijním stavu a jedná se o jejich budoucnosti. To je také složité – bylo by dobré probrat ústně.“

Co jsou pro Vás stěžejní problémy, které město má?

„Velký problém města Terezín je obrovský majetek, malý rozpočet a málo obyvatel. Další problém, který vidím já, je samotný pan starosta.“

8.4 Příloha 4 Rozhovor č. 4 – Roman Vitek

Proč jste se rozhodl kandidovat do zastupitelstva města, jaké byly Vaše očekávání a cíle?

„Nelíbilo se mi řízení obce, neochota vedení obce změnit ztrouchnivělé fungování obce. Očekával jsem moderní řízení obce, transparentní řízení, zveřejňování informací pro občany s dostatečným předstihem, spolupodílení občanů na fungování obce.“

Jak byla sestavována kandidátní listina Vaší strany? Na kandidátní listině máte 15 lidí, byl pro Vás problém sehnat tento počet a jak jste určovali pořadí na kandidátní listině?

„Kandidátka byla sestavována s ohledem na zastoupení občanů ze všech obcí v K. Ú. Terezín a jejich profesním či místním znalostem. Sestavení kandidátky problém nebyl, nebylo by problémem sestavit dvě, případně tři kandidátky. Pořadí bylo určeno po vzájemné diskuzi s ohledem na ambice jednotlivých kandidátů.“

Kdo všechno se podílel na sestavení programu Vaší volební strany? (jen lídr, jen lidé z popředí kandidátní listiny nebo se radili všichni)

„Na základním sestavení osnovy programu se podílel lídr s volebním manažerem, poté program projednala celá kandidátka a finální verzi programu byla schválena všemi kandidáty, náhradníky a sympatizanty.“

Co můžete říct o kampani Vaší strany, byla něčím zvláštní od ostatních stran? Využili jste například sociální síť nebo jste preferovali spíš osobní kontakt s voliči?

„Kampaň byla ze všech oblastí: tiskoviny, noviny, billboardy, web stránky, sociální síť. Speciální kampaň v podobě osobního kontaktu nebyla z důvodu, že se všichni kandidáti setkávají s velkým množstvím potencionálních voličů v průběhu celého volebního období.“

Jak hodnotíte výsledky voleb?

„Výsledky dopadly patem, ostatně tak jak je v Terezíně zvykem.“

Můžete přiblížit jednání o postech starosty, místostarosty a radních? Jste s výsledky jednání spokojeni?

„STAN byl postaven před hotovou věc, lídr kandidátky RESET nediskutoval o obsazení postu starosty a dalších postů. Pokud bychom nepodpořili na post starosty René Tomáška sestavil by koalici ve stávajícím složení. Tudiž post místostarosty byl nabídnutý STAN a pozice radních nabídnuta dalším stranám.“

Jak byste okomentoval politické mechanismy, které fungují ve městě a kdo navrhuje agendu (např. rozvojové cíle, investice)?

„To je to, co jsme chtěli změnit, léta se tyto otázky řeší ze dne na den bez dlouhodobého plánu i přesto, že zastupitelstvo akční plán, střednědobý a dlouhodobý výhled rozpočtu schvaluje.“

Máte, jako zastupitelé, pracovní porady před jednáním veřejného zastupitelstva, popřípadě jak často?

„Pracovní jednání zastupitelstva jsou vždy ve čtvrtek před jednáním zastupitelstva a bohužel z důvodu, aby samotné jednání zastupitelstva probíhalo bez dotazů.“

Starosta a místostarosta byli v tomto volebním období zvoleni nejtěsnější možnou většinou hlasů, má tento stav nějaký podstatný vliv na jednání?

„V podstatě to nemá žádný vliv, protože vedení obce de facto až na René Tomáška zůstalo totožné jako v minulém volebním období.“

Je rada města schopna prosadit všechny své návrhy při jednání zastupitelstva? Nebo se často stává, že se to radě nepodaří?

„To je těžká otázka. V podstatě jde o fakt, že pokud si něco Hana Rožcová chce prosadit, tak si to z pozice radní prosadí společně s ANO a dalšími stranami.“

Existuje strategický plán rozvoje města do následujících let (např. preferované investice)? Jestli ano, jak byl vytvořen a postupujete podle plánu nebo se to nedaří?

Strategický plán rozvoje obce je samozřejmě schválený, ale bohužel se podle plánu nepostupuje.“

V Terezíně se hodně mluvilo o projektu, který počítal s opravou velkého množství budov, které jsou ve vlastnictví města, je tento projekt stále aktuální?

„Nevím přesně, který projekt máte na mysli, někteří lidé jsou schopni slíbit téměř cokoli s vidinou funkce.“

Co jsou pro Vás stěžejní problémy, které město má?

„Netransparentnost vedení města a radnice, nemožnost občanů spolupodílet se na chodu obce, dopravní infrastruktura (chodníky, silnice) ... je toho více. Mnoho pracovních míst na samotné radnici, velké množství pracovních pozic je z části duplicitní.“